

Pandivere koostööpiirkonna arengustrateegia 2014-2020

Tamsalu 2015



Pandivere koostööpiirkonna arengustrateegia 2014-2020 koostamise aluseks on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013 ja Põllumajandusministri 14.10.2014 määrus nr 85 „LEADERI kohaliku strateegia ettevalmistamise toetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise kord“.

Strateegia koostaja:

KT Europrojekt Management

Redaktsioon ja kujundus:

OÜ Velvet

Fotod:

T. Leemets, K. Viiksaar, T. Pohlak,
E. Allik ja OÜ FOLIALIS

Strateegia rakendaja:

Mittetulundusühing PAIK on kinnitanud strateegia üldkoosoleku 16.04.2015 otsusega number 5 ja täiendused üldkoosoleku 14.10.2015 otsusega number 6.

Mittetulundusühing PAIK

Tehnika 1a Tamsalu 46107
paik@pandivere.eu
+372 5308 8077
+372 322 8448, +372 322 8449
www.pandivere.eu
www.visitpandivere.ee

Sisukord

1. Kohalik tegevusgrupp ja liikmeskond	4	6. Strateegia rakendamine ja seire	29
1.1 MTÜ PAIK kirjeldus	6	6.1 Strateegia rakendamine	30
1.2 Juhtimine ja töökorraldus	7	6.2 Strateegia seire	30
2. Eelneva strateegia täitmine.	9	7. Strateegia rahastamiskava ja meetmete prioriteetsus	32
Oma raha kinnitamine			
2.1 Kogemused esimesest LEADER-perioodist	10		
2.2 Eelmise perioodi strateegia meetmete täitmine	11	8. Täiendavad koostööprojektid ja finantseerimisallikad	35
2.3 Hinnang ja tagasiside PAIK projektide menetlusprotsessidele	13		
2.4 Väljakujunenud koostöövõrgustikud	14	9. Strateegia sidusus valdkondlike arengukavadega	37
2.5 Olulised mõjud eelmisest perioodist	15		
3. Inimesed, algatus ja areng.	16	10. Strateegia elluviimisega seotud riskid ja nende maandamine	40
Pandivere koostööpiirkond: olukorra analüüs			
3.1 Tegevuspiirkonna rahvastikuanalüüs ja -prognoos aastani 2020	17	Kasutatud materjalid ja allikad	42
3.2 Koostööpiirkonna arenguvajadused ja väljakutsed.	18	LISAD:	
3.3 Piirkonna arengupotentsiaal: peamised tugevused, nõrkused, võimalused ja ohud	19	Lisa 1. Strateegia sidusus	
3.4 Piirkonna peamiste tugevuste arendamine kohalikust eripärast lähtuvalt	20	Lisa 2. Pandivere koostööpiirkonna turismi arendamise uuring	
		Lisa 3. Pandivere koostööpiirkonna elukeskkonna analüüs	
		Lisa 4. Pandivere koostööpiirkonna ettevõtluse küsitlus	
		Lisa 5. Pandivere koostööpiirkonna sise- ja väliskeskonna analüüs ning probleemide ja vajaduste uuring	
		Lisa 6. Pandivere piirkonna pendelrände, sissetuleva turismi, välisriikides töötamise ning kohaliku elanikkonna olukorra uuring	
		Lisa 7. Klientide rahulolu analüüs	
		Lisa 8. Tegevuspiirkonna omavalitsuste visioonid	
		Lisa 9. PAIK liikmete nimekiri	
		Lisa 10. PAIK majandusnäitajad	
4. Strateegiline mudel	21		
4.1 Missioon ja visioon	22		
4.2 Strateegilised valdkonnad ja eesmärgid	22		
4.3 Intergeeritus ja uuenduslikkus	24		
4.4 Kaasamise strateegia koostamine	24		
5. Strateegia elluviimine	25		
5.1 Meetmete valiku üldine põhjendus	26		
5.2 Meetmete kirjeldused	26		
5.3 Hindamiskriteeriumid	28		

1 Kohalik tegevusgrupp ja liikmeskond

Pandivere piirkonna erilisus on silma paistnud rohkem kui saja aasta vältel. Piirkonda on koos hoidnud tema kultuuriline ja looduslik pärand. Pärandi omäolisus on tänaseks moodustanud piirkondliku terviku, mille majanduslik-sotsiaalne arendamine saab muuta Pandivere koostööpiirkonna ühtselt edukaks ja atraktiivseks keskkonnaks.

Mis on PAIK:

P – PESAPIIK PUHTAS PANDIVERES

ehk geograafilisest asukohast tulenevad iseärasused¹:

- » asukoht Pandivere kõrgustikul
- » asukoht Pandivere nitraaditundlikul alal
- » kuulumine Pandivere veekaitsealasse: piirkonna tunnuslause "Pandivere Paeriik Allikate Allikal"
- » karstinähtude esinemine pea kõikides piirkondades
- » väärtuslikku rõngaspaasi esinemine paemaardlates
- » sarnased kliimaatilised tingimused - paksem lumikate ja selle pikem kestus
- » Eesti parimate muldade asupaik

A – ASINE AVATUD ALGATUS

ehk valdade sotsiaalsed seosed:

- » head eeldused turismi arendamiseks
- » elutähtsate teenuste olemasolu
- » lühike vahemaa Tallinna ja Tartuni
- » tugevad külakogukonnad, traditsioonilised üritused, aktiivne seltsielu
- » kohalike MTÜ-de panus kultuuri- ja seltsielu edendamisse
- » hea hariduse-, spordi- ja kultuurivõrgustik, võimalused huvitegevusteks
- » pikaajaline koostöö erinevate sektorite vahel - Eestis ja rahvusvahelisel tasandil

I – INIMESED, INNOVATSIOON JA INFRASTRUKTUUR

ehk valdade majanduslik-infrasstruktuurilised seosed:

- » Pandivere piirkond on elujõuline: 60% elanikest on vanuses 19-64 aastat; jätkusuutliku arengu tagajaks on 0-18 inimeste osakaal, mis on keskmisest kõrgem Tamsalu, Rakke ja Laekvere vallas; järelus: töökohtade loomisega tuleb tegeleda kõikides omavalitsustes - vajalik on leida haritud noortele inimestele rakendus
- » kogu Pandivere piirkond on Eesti keskmisega võrreldes hõredalt asustatud piirkond
- » mitmed raudteest lähtunud ajaloolised seosed; Tallinn-Tartu raudtee läbib kolme omavalitsust
- » tugevate ettevõtete olemasolu
- » hea teedevõrk, mitmed kergliiklusteed ja olulised trassid välja ehitatud
- » sarnased ettevõtlusharud: puuduvad suured ettevõtted ning paljudel ettevõtetel on seos põllumajandusega
- » piirkonnal on sarnased eeldused turismi arendamiseks

K – KULTUURIPÄRANDIGA KAUNIS KODUPIIK

ehk valdade ajaloolis-kultuurilised seosed²:

- » rikka kultuurilis-ajaloolise pärandiga piirkond; mitmed siinsed inimesed olid Venemaa Teaduste Akadeemia liikmed (K. E. von Baer, F. Lütke, F.G.W. Struwe, J. A. von Krusenstern), piirkonnaga on olnud seotud paljud kultuuritegelased (E. Vilde, T. Vettik, O. Luts, J. Tamm, K. Merilaas, T. Neff); kasutusel on olnud termin Väike-Maarja parnass

¹ Allikas: Eelmise perioodi strateegia

² Allikas: Eelmise perioodi strateegia

» omaaegsed mõisad olid omavahel tihedalt seotud - piirkonda iseloomustab suur haritud inimeste hulk, sh ka mitmed kuulsad maadeavastajad ja geograafid

» Nõukogude ajal ühendas piirkonda Pandivere Agrofirma

» valdav osa piirkonnast on ajalooliselt kuulunud Virumaa koosseisu

» mitmetes kohtades on toodetud lupja, piirkonnas esineb mitmeid vanu lubjapõletusahjusid ja paemurdusid

» piirkonna ühist kultuurihuvi näitavad ühiselt korraldatud üritused (nt Simuna kihelkonna päev, Pandivere päev, Porkuni Pillar.

Piirkonda ühendavad ka traditsioonilised spordiüritused, tünni-sõit Porkunis, Tamsalu maraton, Rakke rattaralli, Lurichi kevadjooks, Ebavere triatlon jt)

1.1 MTÜ PAIK kirjeldus

Pandivere koostööpiirkond (joonis 1) hõlmab nelja Lääne-Virumaa lüunapoolset kohalikku omavalitsust kogupinnaga 1250 km². Piirkonnas paikneb 1 linn, 6 alevikku ja 112 küla.

Koostööpiirkonda kuuluvad Laekvere, Rakke, Tamsalu ja Väike-Maarja vallad.



Joonis 1
Pandivere koostööpiirkonna asend Eesti kaardil

PAIKi töö ja eesmärgid lähtuvad jagatud soovist muuta Pandivere unikaalne koostööpiirkond kauniks, aktiivseks ja terviklikuks elu- ja töökeskkonnaks.

Pandivere Arendus- ja Inkubatsioonikeskus (edaspidi PAIK) moodustati 7. aprillil 2006 tähtajatult kohalike omavalitsuste, ettevõtete ja mittetulundusühingute poolt ning registreeriti 7. juunil 2006.

Lähtudes piirkonna vajadustest ja huvidest, arvestades arengu iseärasusi ning tuginedes erinevate sektorite partnerlusele, on PAIK eesmärgiks parendada elukeskkonda ning tõsta piirkonna atraktiivsust elanikele, ettevõtetele, turistidele ja investoritele.

Aastatel 2006-2008 tegutses PAIK Eesti Riikliku Arengukava meetme 3.6 rahastusel, sealt edasi 2007-2013 perioodi vältel Leader-meetme määruse alusel. PAIK on tegutsenud vastavalt seitsmele Leader-põhimõttele: 1) strateegiate välja töötamine ja rakendamine alt üles, 2) avaliku ja erasektori kohalik partnerlus, 3) integreeritud ja mitut valdkonda hõlmavad meetmed, 4) uuen-dused, 5) koostöö, 6) võrgustikutöö, 7) piirkonnapõhised koha-liku arengu strateegiad), olles laekunud rahastustaotluste hinda-jaks ning otsuste langetajaks koha peal.

PAIK täidab LEADER-meetme kohaliku tegevusgrupi ülesandeid, milleks on LEADER-meetme projektitaotluste vastuvõtt, hinda-mine ja paremusjärjestuse koostamine; menetlemisega seotud dokumentide registreerimine ja säilitamine; projektide avalikusta-mine ning projektitaotlustega seotud vaiete menetlemine.³ Lisaks sellele osutab PAIK mitmeid teenuseid erinevatele sihtgruppidele.

Tegevuspiirkonna omavalitsuste sotsiaal-majanduslikku olukorra ja Pandivere koostööpiirkonna avaliku, era- ja kolmanda sektori kohta saab põhjalikumalt lugeda

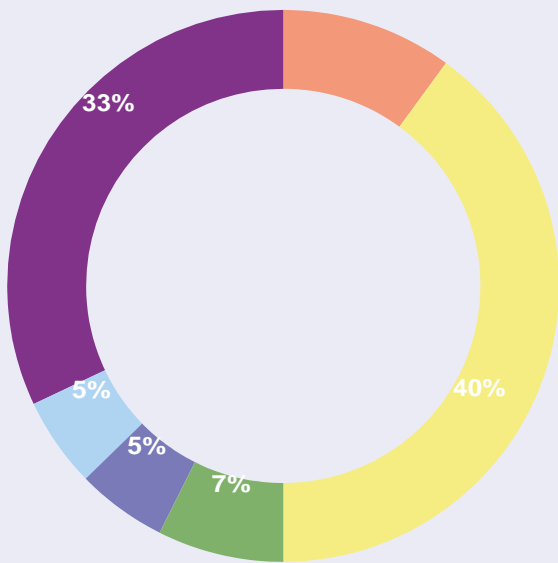
[Lisades 2 3 4](#)

Liikmeskond

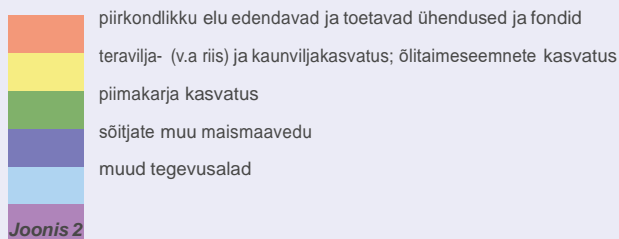
PAIK asutati 2006. aastal 12-liikmelisena, 2014. aasta suveks oli liikmeid juba 40, kellest 4 kohalikud omavalitsused, 20 mittetu-lundusühingud ja 16 ettevõtet. PAIKi liikmeskond on eelneva strateegia perioodi jooksul suurenenud 3,3 korda⁴.

³ Täpsemalt on kohalikele tegevusgruppidele esitatavad nõuded esitatud põllumajandusministri 21.09.2012 määruses nr 75.

⁴ Liikmetest moodustavad praeguseks kõige suurema osa mittetulundusühingud, kelle põhitegevusalaks on piirkondlikku/kohalikku elu edendavad ja toetavad ühendused ja fondid (EMTAK 2008 kood 94992), ettevõtete seas on valdavaks tegevusalaks teraviljakasvatust (EMTAK 2008 kood 01111), muude tegevusalade alla on koondatud liikmed, kelle tegevusala esineb ühekordselt (joonis 2).



KOV

PAIK liikmete jagunemine tegevusalade kaupa⁵

PAIK liikmete nimekiri koos tegevusalade koodidega seisuga 05.06.2014 on toodud [Lisas 9](#)

PAIK majandusvõimekus

PAIK on kasumit mittetaotlev organisatsioon, kelle põhilisteks finantseerimisallikateks on kohalike omavalitsuste eelarvest laekuvad liikmemaksud, sihtfinantseerimine LEADERist, EASist ja teistest fondidest ning toetused ja laekumised liikmeskonnale osutatavate teenuste eest. Uut strateegiaperioodi iseloomustab eelnevale perioodile sarnane tulubaas ja kulud.

PAIK bilansimaht ja tulude suurus on aastatega ainult kasvanud. Seniste tegevuste jätkumisel püsib PAIK majanduslikult elujõulise ja eduka organisatsioonina.

PAIK majandusandmete detailne kirjeldus on toodud [Lisas 10](#)

1.2 Juhtimine ja töökorraldus

PAIK kõrgeimaks organiks on liikmete üldkoosolek, kus iga liiget esindab volitatud esindaja.

Üldkoosoleku pädevusse kuulub:

- » põhikirja ja eesmärkide muutmine
- » strateegia, tegevuskava ja eelarve kinnitamine
- » majandusaasta ja juhatuse tegevuse aruande kinnitamine
- » juhatuse liikmete volituste aja ning arvu kinnitamine
- » LEADER meetme raames antava kohaliku tegevusgrupi toetusega seotud projektide valikut tegeva hindamiskomisjoni ja seirekomisjoni moodustamine

PAIKi igapäevast tegevust korraldab 12-liikmeline juhatus, kes valib oma liikmete hulgast esimehe.

Juhatus vastutusalad ja tööülesanded:

- » korraldada Pandivere ettevõtlusalast tööd
- » määrata üldkoosolekul kinnitatud juhatuse liikmed ametikohtadele, otsustada liikmete vastuvõtmised, liitudesse astumised, lahkimised
- » koostada keskuse arengu- ja tegevuskavad ning eelarve, esitada eelnevad üldkoosolekule ja kehtestada tasumise kord, kinnitada nimeliselt keskuse komisjonide ja institutsioonide juhid
- » vastutada põhivara soetamise, laenude võtmise ning andmise eest
- » võtta vastu otsuseid LEADER-meetme raames antava projekti-toetuste osas
- » võtta vastu otsuseid LEADER-meetme raames antava kohaliku tegevusgrupi toetusega seotud rakenduskava osas

Juhatus ja üldkoosolekute otsuste arv aastate lõikes:

AASTA	ÜLDKOOSOLEK		JUHATUSE KOOSOLEK	
	ARV	OTSUSEID	ARV	OTSUSEID
2007	2	4	2	7
2008	2	9	4	7
2009	1	3	2	10
2010	1	4	5	12
2011	2	10	12	16
2012	2	10	12	19
2013	1	4	18	22
2014	2	7	9	20
AASTA	13	51	64	99

Tabel 1 Ülevaade PAIKi majandusandmetest

⁵ Allikas: MTÜ PAIK (seisuga 05.06.2014)

Kõik PAIK liikmed ja juhatuse liikmed osalevad aktiivselt organisatsiooni tegevuses. Vastavalt vajadusele kasutatakse ka elektroonilise hääletamise võimalust.

Organisatsioonis töötavad juhataja, nõustaja, projektikoordinaator ja ettevõtluspetsialist. Lisaks täidab koostööpiirkonna keskkonnajärelevalve ülesandeid 100% KOV-i finantseeritav järelevalveinspektor. Vastavalt vajadusele kaasatakse tegevusse teisi spetsialiste ja eksperte ning moodustatakse komisjone.

Juhataja tööülesanded:

- » organisatsiooni strateegia elluviimine
- » piirkonnale suunatud arendustegevuste juhtimine
- » tegevusplaani ja eelarve koostamine ning nende elluviimise jälgimine
- » kommunikatsiooni korraldamine (sh huvigruppide kaasamine)
- » organisatsiooni riigisisese ja rahvusvahelise koostöö korraldamine
- » organisatsiooni tegevuse ja projektitaotluste seire korraldamine

Kõik PAIK-i liikmed osalevad aktiivselt koostööpiirkonna tuleviku kujundamise protsessis. Iga kohalik omavalitsus, mittetulundusühing ja ettevõtja vaatleb piirkonda kui tervikut ning lähtub piirkonna tasakaalustatud arengust, esindades samas oma organisatsiooni lähtuvalt selle huvidest ja eesmärkidest. Organisatsiooni tugevust iseloomustab ka see, et kõik juhatuse ja üldkoosolekud on toimunud esimesel katsel.

2 Eelneva strateegia täitmine. Oma raha kinnitamine.

Eelmise perioodi strateegia näitas meile ära, mis suunas liikuda, kuhu panustada ning kui täpseid ja suuri eesmärke seada. Esimene periood oli suureks õnnestumiseks, millest õpitu kanname nüüd üle ka strateegia teise perioodi.

2.1 Kogemused esimesest LEADER-perioodist

I Pioneerifaas

PAIKi moodustamisest Pandivere meeneraha kinnitamiseni

- » 10-liikmelise Pandivere koostöökogu töö algus (2003).
- » Pandivere koostööpiirkonna probleemide ja vajaduste kaardistamine
- » Kuue omavalitsuse - Avanduse, Laekvere, Rakke, Väike-Maarja ja Tamsalu valla ning Tamsalu linna – koostöökokkulepe allkirjastamine (27.06.2005)
- » MTÜ PAIK moodustamine ja registreerimine (2006).
- » Pandivere koostööpiirkonna meeneraha “1 Paero” kinnitamine (2009)



II Diferentseerimisfaas

Strateegia kinnitamisest projektide menetluseni

- » Pandivere koostööpiirkonna strateegia kinnitamine aastateks 2008-2013.
- » Rakenduskava ja meetmelehtede koostamine projektide menetluse algus
- » Projektide elektroonilise hindamiskeskonna koostamine
- » Rahvusvaheliste projektide rakendamiste läbirääkimiste algus
- » Pandivere piirkonna ühise olmejäätmete konkursi korraldamine - MTÜ Roheline PAIK moodustamine (Piirkonda rakendati ühine keskkonna järelevalve inspektor)
- » Paekonverentside korraldamise ülevõtmine Eesti Paeliidult
- » Pandivere mängude korraldamine kahel aastal
- » Külade ümarlaudade arutelude algus
- » Piirkonna noortefoorumi korraldamine

- » Karl Ernst von Baeri 220 sünniaastapäeva tähistamiseks rahvusvahelise konverentsi korraldamine; Pandivere koostööpiirkonna meeneraha “2 Baero” kinnitamine



III Integratsioonifaas

Strateegia uuendamisest LEADER FOORUMI kaasamiseni

- » Strateegia uuendamine (2010)
- » Esimeste rahvusvaheliste lepingute sõlmimine
- » Virumaa Paeaasta 2010 korraldamine (koostöös kuue Virumaa tegevusgrupiga; üks esimesi Eesti LEADER koostööprojekte)
- » „Sallast Sallasse“ projekti algus, millele lisandus rahvusvaheline koostööprojekt „Rahvusvahelised teemamarsruudid“
- » MTÜ PAIK sai LEADER FOORUMI eestkõnelejaks; foorumi jooksul saadi nõusolek Eesti tegevusgruppide liitumiseks Euroopa tegevusgruppide organisatsiooniga ELARD; põllumajandusministeeriumiga läbirääkimistel saavutati LEADER FOORUMI kaasamine MAK komisjoni
- » Organiseeriti tegevusgruppidele rahvusvaheline seminar Brüsselis, mille käigus külastati üleeuroopalist organisatsiooni COPA-COGECA ja Euroopa Liidu Parlamenti, tutvuti Belgia kohaliku toidu programmi näidetega
- » PAIK-NETi (naisettevõtjate teabekeskuse) moodustamine
- » Pandivere piirkonna kalendri 2010-2013 koostamine
- » Alustati Pandivere ettevõtlusmesside korraldamist
- » Ettevõtluslaagri korraldamine õpilastele
- » Pandivere koostööpiirkonna meeneraha “3 Veero” kinnitamine Venevere kui Aasta Küla auks, 2013



IV Assotsiatsioonifaas

piirkonna giididest rahvusvaheliste koostööprojektideni

- » Rahvusvaheliste koostööprojektid „Külad liikuma“ ja „Koostööle lähedal ja kaugel“ algatus
- » Tehti ettekanded Craonis, Prantsusmaal ja AER (European Rural Areas) konverentsil Limoges, Prantsusmaa
- » Piirkonna giidide koolitamine ja atesteerimine, piirkonna jalgrattamarsruutide koostamine ja trükkimine
- » PRIAga halduslepingu sõlmimine
- » Juhatuse liikmeteta hindamiskomisjoni valimine
- » Rahvusvaheline koostööprojekt “ Cultural heritage and women’s entrepreneurship” Roots ja Läti partneritega
- » Turismialase suhtluse alustamine Peterburiga

- » Piirkonna kogemuste tutvustamine Gruusias ja Sahha vabariigis
- » Naisettevõtjate mikrokrediidi grupi moodustamine
- » Rahvusvahelise seminari „Maal on hea elada“ korraldamine (koostöös nelja tegevusgrupiga)
- » Koostöölepingu sõlmimine LAG Rokiškis
- » Uuringute teostamine Struve kaare atraktiivsuse suurendamiseks
- » Pandivere koostööpiirkonna meeneraha “4 Japero” kinnitamine rahvusvahelisel Japero konverentsil, 2014



2.2 Eelmise perioodi strateegia meetmete täitmine

Eelmise perioodi ülevaade põhineb PAIKi 2008-2014 rahastatud projektidel. Kokku kavandati perioodi seitse meetet: Meede 1. Ettevõtlik Pandivere; Meede 2. Innovatsioon ja oskuste omandamine on allikate allikas; Meede 3. Küla kui allikas; Meede 4. Pandivere paetee kui turismiatraktsioon; Meede 5. Pandivere paeriik allikate allikal; Meede 6. Pandivere kavandab; Meede 7. Pandivere võrgustik.

PAIKi eelmise strateegia perioodi eelarve suuruseks oli 2 866 426 €, millest jaotuse 20/80 alusel eraldati projektitoetusteks 2 317 376 €.

PRIA poolt rahastatud projektid meetmete kaupa:

MEEDE	2009	2010	2011	2012	2013	2014	KOKKU	TOETUS €	%
1 Ettevõtlik Pandivere	5	7	11	14	15	12	64	982 069	37.7
2 Innovatsioon ja oskuste omandamine	18	4	10	4	7	7	50	220 348	8.5
3 Küla kui allikas	13	14	9	9	7		52	950 831	36.5
4 Pandivere paetee kui turismiatraktsioon	5	4	3	6	7		25	173 393	6.7
5 Pandivere paeriik allikate allikal	10	7	5	6	7		35	147 410	5.7
6 Pandivere kavandab		9	4				13	59 667	2.3
7 Pandivere võrgustik		2	2				4	66 730	2.6
KOKKU	51	47	44	39	43	18	243	2 600 448	100

Tabel 2 Rahastatud projektid ⁶ (seisuga 13.11.2014)

Kokku esitati perioodil 2009-2013 PAIKile 347 projektitaotlust, millest 243 projektitaotlust said PRIA heakskiidu. Seisuga 13.11.2014 on PRIA poolt välja makstud 2 080 682 € (tabel 2) ning katkestatud 18 projekti toetussummaga 194 228 €⁷. Keskmise projekti toetuse suurus oli 10701 €.

Kõige enam eraldati toetust külade uuendamiseks ja arendamiseks (1 068 695 €) ning mikroettevõtte rajamiseks ja arendamiseks (585 644 €) (tabel 3).

⁶ Allikas: Staistikaamet.

⁷ Allikas: Pandivere koostööpiirkonna sise- ja väliskeskonna analüüs ning probleemide ja vajaduste uuring.

PRIA poolt rahastatud projektid eesmärkide kaupa:

KOOD	NIMETUS	PROJEKTIDE ARV	TOETUS €
111	Kutseõppe ja teavitamismeetmed põllumajandus- ja toidusektori ning metsandussektoriga seotud isikutele	2	5 941
121	Põllumajandusettevõtete moderniseerimine	6	67 455
123	Põllumajandustoodetele ja metsandussaadustele lisandväärtuse andmine	2	42 676
311	Mitmekesistamine mittepõllumajandusliku tegevuse suunas	5	61 330
312	Mikroettevõtte rajamis- ja arendamistoetus	41	585 644
313	Turismi soodustamine	49	397 072
321	Põhiteenused majandusele ja maaelanikkonnale	35	334 710
322	Külade uuendamine ja arendamine	90	1 068 695
331	Koolitus ja teavitamine 3.teljega hõlmatud valdkondades tegutsevatele ettevõtjatele	1	4 307
341	Oskuste omandamine ja elavdamine, et koostada kohaliku arengu strateegia ja seda arendada	12	32 618
KOKKU		243	2 600 448

Tabel 3 Rahastatud projektid⁸

Täiendavalt toetas PAIK perioodil 2009-2013:

- » kokku 20 nii noortele-lastele suunatud kui ka noorte ja laste algatatud projekti. Toetuse saanud projektitaotluste kogusumma oli 232 475 €, mis moodustas 9,4% positiivse otsuse saanud taotluste kogusummast. Uuel strateegiaperioodil pööratakse noortele ja lastele suunatud tegevustele suuremat tähelepanu, arendamaks noorte ja laste ettevõtlikkust veelgi tugevamalt.
- » kohalikust pärandkultuurist inspireeritud ideesid. Kokku said positiivse otsuse 48 projektitaotlust kogusummas 403 861 €, mis moodustas 16,3% positiivse otsuse saanud taotluste kogusummast.

Hinnang eelmisel perioodil rakendatud meetmetele:

MEETME NIMETUS	MEETME EESMÄRK	MEETME EESMÄRGI TÄIMINE
Meede 1. Ettevõtlik Pandivere	Pandivere piirkonna majanduse mitmekesistamine, tööhõive parandamine ja ettevõtlikkuse suurendamine.	Püstitatud eesmärk täielikult saavutatud. Uuel perioodil tuleb meedet jätkata, lisada meede alustavale ettevõtjale ja pöörata tähelepanu ühistegevusele.
Meede 2. Innovatsioon ja oskuste omandamine on allikate allikas	Toimiva koostöö arendamine kõikidel tasanditel ja kõikide sektorite vahel; oskuste ja kogemuste omandamine.	Püstitatud eesmärk osaliselt saavutatud. Uuel perioodil tuleb meedet jätkata ja kavandada selle edasiarendust, pöörata tähelepanu ettevõtlikkuse arendamisele.
Meede 3. Küla kui allikas	Majanduse ja maaelanikkonna põhiteenuste parandamine. Külade uuendamine ja arendamine. Maapiirkondade kultuuripärandi säilitamine ja selle kvaliteedi parandamine.	Külamajade renoveerimisel püstitatud eesmärk täielikult saavutatud. Edaspidi pöörata tähelepanu kogukonnateenuste arendamisele.
Meede 4. Pandivere paetee kui turismiattraksioon	Pandivere piirkonna turismi arendamine, majanduse mitmekesistamine, teenuste parandamine ning tööhõive edendamine	Püstitatud eesmärk täielikult saavutatud. Eraldi meetme jätkamine ei ole otstarbekas.

MEETME NIMETUS	MEETME EESMÄRK	MEETME EESMÄRGI TÄIMINE

⁸ Allikas: Eelmise strateegia ja meetmete täitmise analüüs.

Meede 5. Pandivere paeriik allikate allikal	Pandivere piirkonna maine parandamine, konkurentsivõime suurendamine ja elukeskkonna parandamine. Meetme rakendamine aitab kaasa tegevuspiirkonna ühtse identiteedi loomisele ning tuntuuse suurendamisele nii elanike, ettevõtjate kui ka külaliste seas.	Püstitatud eesmärk täielikult saavutatud. Uuel perioodil tuleb meetet jätkata ja kavandada selle edasiarendust.
Meede 6. Pandivere kavandab	Külade uuendamine ja arendamine; maapiirkonnas tegutsevate ettevõtjate elujõulisuse ja jätkusuutlikkuse suurendamine.	Püstitatud eesmärk täielikult saavutatud. Meetme jätkamine ei ole vajalik ega otstarbekas.
Meede 7. Pandivere võrgustik	Pandivere piirkonna koostööarendamine läbi võrgustike loomise avaldab mõju piirkonna konkurentsivõime suurendamise ja elukeskkonna parandamise. Luua laialdasemaid võimalusi oskuste arendamiseks.	Püstitatud eesmärk täidetud kavandatud mahus. Uuel perioodil tuleb meetet jätkata ja kavandada selle edasiarendust kaasates täiendavaid vahendeid teistest fondidest.

Tabel 4 Hinnang eelmise perioodi meetmetele ⁹

Täpsem info eelmisel perioodil toetatud silmapaistavate projektide kohta on esitatud **Lisas 5 lk 32-25**

Vaata ka: [Lisalugemine 1](#), meetmete arvu ja projektide rahastamise kohta valdade lõikes.

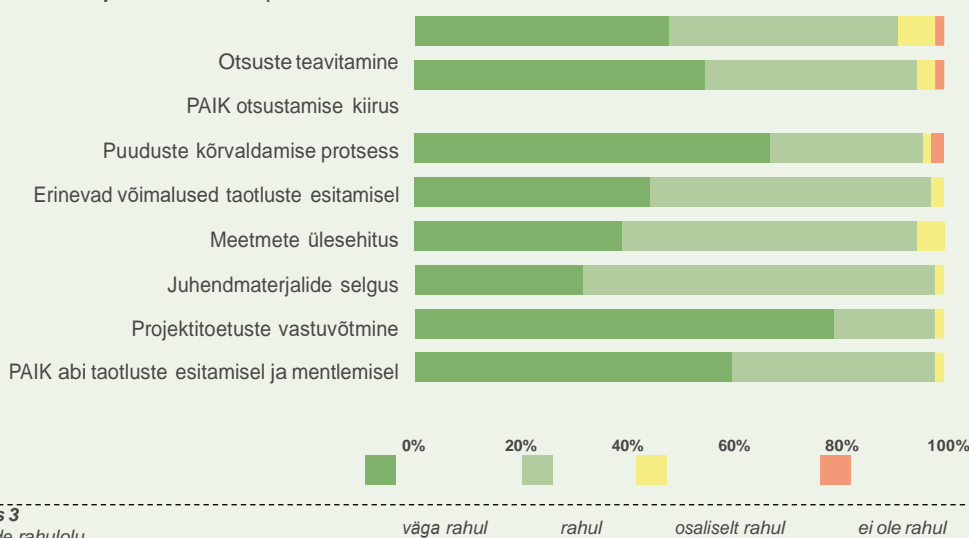
2.3 Hinnang ja tagasiside PAIK projektide menetlusprotsessidele

PAIKi:

- » haldusvõimekus on LEADER-meetme halduslepingu täitmise kontrolli käigus hinnatud väga heaks; eraldi toodi positiivsena välja veebipõhine hindamissüsteem
- » tegevus vastab enamjaolt audiitorfirma EY (endise nimega Ernst & Young) soovitudele
- » tegevuse tugevustena on PRIA halduskontrolli poolt välja toodud edukas dokumendihaldus, piirkonna selgelt tunnetav ühtsus, projektide koostamise oskus, rohujuure initsiatiivil delegeeritud täiendavad ülesanded PAIKile ning lisaks ka tulemused väljastpoolt piirkonda (sündinud investeeringute kaasamisel)

Ettepanekud menetlusprotsessi täiendamiseks ¹⁰ (tehtud taotlejate rahuolu küsitluse käigus; joonis 3):

- » PAIK kodulehel võiks info olla paremini leitav
- » Tagasisidet nii menetluse ajal kui ka pärast menetluse lõppu võiks tõhustada
- » Info esitamine elluviidud projektide kohta võiks olla parem
- » Nõuded taotlejatele võiks olla paindlikumad



Uuel perioodil tuleb jätkata väljakujunenud menetlusprotsessiga. Vt ka Lisad 7

Joonis 3
Klientide rahuolu

¹⁰ 2014 aasta projektide menetlemisel arvestas tegevusgrupp tehtud ettepanekutega

⁹ Allikas: Eelmise strateegia ja meetmete täitmise analüüs.: - Kõikidele taotlejatele oleme saatnud hindamiskomisjoni poolt esitatud projektitoetuste paremusjärjestuse; - Kõik elektrooniliselt edastatud materjalide kohta on saadetud e-kirja koopiaid taotlejatele.

2.4 Väljakujunenud koostöövõrgustikud

PAIKi koostöövõrgustik ulatub Lätist Jakuutiani ja Islandist Serbiani. Kõik meie olemasolevad koostöövõrgustikud on aluseks järgmise perioodi koostöömeetme planeerimisel. Neid võrgustikke saab ja tuleb tugevdada uute koostööpartnerite leidmiseks strateegiliste eesmärkide elluviimise eesmärgil.

Hetkel toimub PAIKil koostöö mitmete organisatsioonidega erinevatest välisriikidest: Austria, Belgia, Gruusia, Hispaania, Holland, Island, Itaalia, Leedu, Läti, Norra, Poola, Portugal, Rootsi, Saha Vabariik (Jakuutia), Saksamaa, Serbia, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Taani, Venemaa (St. Peterburg).

PAIK kaasas eelmise perioodi strateegia täitmiseks erinevaid töögrupe, korraldas infopäevi, koolitusi, konverentse ja seminare. PAIKi koostöövõrgustikku kuuluvad LEADER tegevusgrupid Eestis, ja ka Lääne-Viru Arenduskeskus (Eesti), Nousevarannikuseutu RY (Soome), Ylä-Savon Veturi RY (Soome), Pohjoisimman Lapin LEADER RY (Soome), Dolina Pilicy LAG (Poola), LAG From Pohorje to Bohor (Sloveenia), Boerenbond (Belgia Taluliit), Ida-Flaami maaelugrupp (Belgia), LAG Udvikling (Taani), ESL (Soome spordiliit), TG Veejakaja, RaJuPuSu ja Piällysmies (Soome), Origin Resource Centre (Rootsi), MTÜ ETNA (Eesti), Läti Maaülikool (Läti), Läti Maa-naiste Ühendus (Läti), LAG Sommenbygd (Rootsi), LAG Antigodol-gado (Saksamaa, Itaalia), Jakuudi naisettevõtjate ühendus (Saha Vabariik), „Women in Georgian Regions“ (WGR) (Gruusia) jpt.

PAIK rahvusvahelised koostööprojektid olid:

1. « Sallast Sallasse », mille eesmärk oli külade edendamine, kogemuste vahetus, uute turismitoodete arendamine, kogumaksumus oli 26 500 €. Projekt on planeeritud jätkuprojektina, kuhu kaastakse Austria Salla ja Hollandi Salland. Eesmärgiks on kogemuste vahetamine ja noorte ettevõtlus.

2. « Rahvusvahelised teemamarsruudid » oli mahult väike programm (toetuse summa 7700 €), kuid selle raames Salla kooli õpilased löid oma virtuaalse rännuputuka ja piirkonnas tutvustati Geopeituse võimalusi turismi arendamiseks. Soome poolel loodi meie eeskujul oma jalgratta marsruudid. Projekti partnerid olid PLL ry (LEADER grupp Soomest) ja PAIK. Saadi idee luua Struve teemamarsruut.

3. « Koostööle lähedal ja kaugel » eesmärk oli külade kaasamine naisekandmise võistlustele, noorsootöö edendamine. Toetuse kogusumma oli 25 300 €.

4. « Külad liikumises » projekti eesmärk oli innustada külade inimesi osa võtma liikumisharrastustest, sellealase uute liikumisvõimaluste tutvustamine. Projekti toetus oli 15 500 €.

EL Läänemere piirkonna strateegia juhtprojekti “Jätkusuutlikud maapiirkonnad areng läbi noorte kaasamise, innovatsiooni ja ettevõtluse 2012-2015” ja EL LEADER rahvusvaheline koostöö projekti “Külad on liikvel” ühisest arutelust loodi uus Kesk Balti mere projekt “VOM Baltic”, mille osapooled on Mikkeli, Vidzeme, Kaunase ja Lääne-Viru Rakenduskõrgkoolid, Rootsi Põllumajandusülikool, Läti Maaelu Foorum ja PAIK. Projekti eesmärk on maapiirkondade liikumisharrastuse edendamine ja vastava oskusteabe suurendamine. 2014. aastal osaleti Põhjamaade Ministrite Nõukogu projektis “Kultuuriturismi asutamine ja arendamine läbi erinevate maade mittetulundusühingute kogemuste”, kus partneriteks olid Rokiškis VVG (tegevusgrupp Leedust), Hammerfesti Turismikeskus Norrast ja PAIK. Projekti eesmärgiks oli kohaliku pärandi uurimine turismitoodete väljaarendamisel. Projekti käigus saadi kinnitust, et Struve Geodeetilise Kaare marsruut on teostatav ja huvipakkuv. Lepiti kokku edaspidises infovahetuses erinevatest projekti arendamise võimalustest.

Uued projektiideed

- » Struve Geodeetilise Kaare marsruudi arendamine
- » Kesk-Balti mere programm, koostöös Soome, Läti ja Rootsi tegevusgruppidega, mille eesmärk on otsida uusi võimalusi koolinoortele teema tutvustamiseks
- » Põhjamaade Nõukogu, koostöös Venemaa, Leedu ja Norra organisatsioonidega kodanikuühiskonna roll turismiteenuste arendamisel
- » INTEREG projekt Struve Geodeetilise Kaare marsruudi arendamine ja turundamine, millele on planeeritud koostööpartnerid Norrast, Rootsist, Soomest, Eestist, Lätist, Leedust, Valgevenest, Ukrainast, Moldovast ja Venemaalt

PAIK on läbi viinud ca 300 erinevat tüüpi üritust, osalejate arvuga kokku ligi 6000.

Suure osa üritustest moodustasid töökoosolekud ja infopäevad (51% kõikidest üritustest), seminarid ja konverentsid (21% kõikidest üritustest), kus osales ka kõige rohkem inimesi, vastavalt 2697 ja 848.

Periodil toimunud suuremate ürituste kohta vt [Lisalugemine 2](#)

2.5 Olulised mõjud eelmisest perioodist

Mõjud, mis kujunesid kestva ja toimiva praktika vältel:

- » teadlikkuse tõus Leaderi olemasolust ja tegevustest
- » piirkonna ja ka teiste piirkondade edulugudest tekkinud motivatsioon (hea naabrikadedus)
- » tootmise ja teeninduse efektiivsuse tõus (tänu uutele seadmetele ja investeeringutele ettevõtluses)
- » julgem omaalgatuste esitamine ning elluviimine vabatahtlikkuse alusel
- » usaldus- ja koostöösuhete kujunemine liikmete ja aktiivsete osaliste vahel; üksmeel, üksteise tunnustamine ja konstruktiivsus tegutsemises
- » oskuslik ja mitmekesine rahvusvaheline suhtlus ja kogemuste omandamine

PAIKi põhitöötajate koosseis on püsinud muutumatuna, mis näitab organisatsiooni järjepidavust ja jätkusuutlikkust, vajaduse korral on kaasatud täiendavalt erialaspetsialiste.

Eelmise perioodi mõjusid on arvestatud uue strateegia kujundamisel tagamaks positiivsete külgede jätkuv areng ning lahenduse leidmiseks peamistele väljakutsetele.

3 Inimesed, algatus ja areng. Pandiverekoos- tööpiirkond: olukorra analüüs.

Uue perioodi strateegia üheks peamiseks sisendiks on PAIKi koostööpiirkonnale teostatud sotsiaal-majanduslik analüüs ja rahvastiku uuring. Analüüsist lähtuvalt jagunevad Pandivere piirkonna arenguvajadused ja väljakutsed ettevõtlus- ja elukeskkonna vahel.

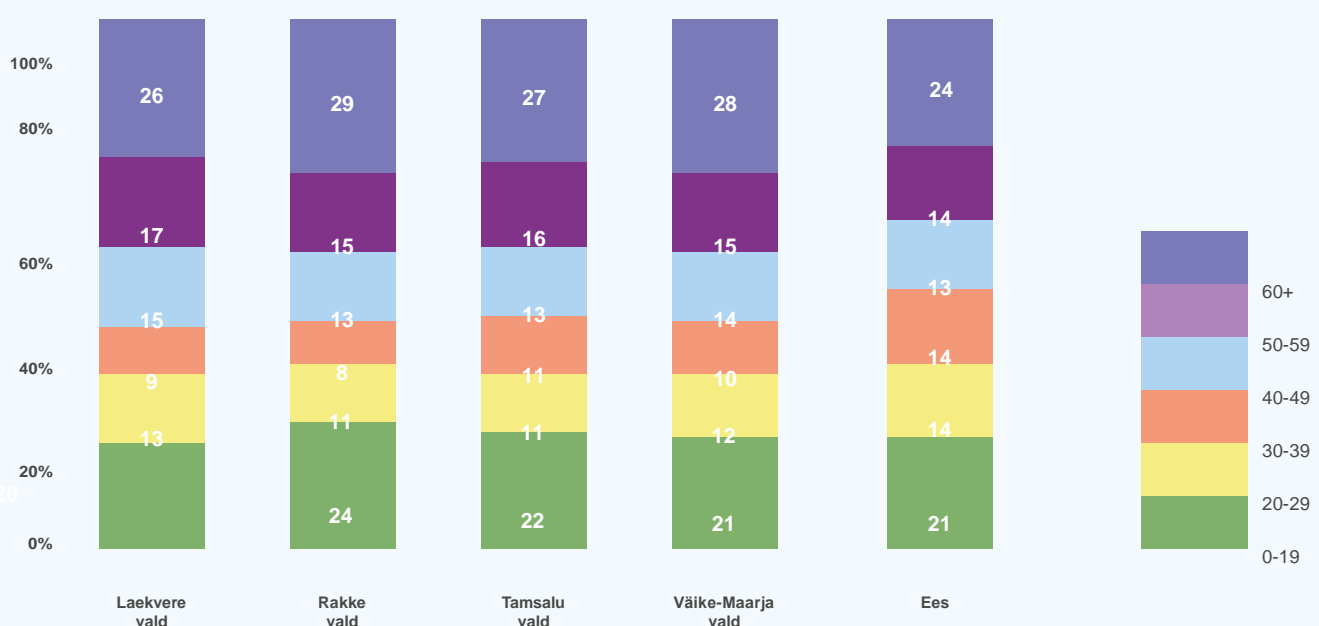
Strateegialoome ajal teostatud analüüs käsitles rahvastiku, majanduse, kodanikuliikumise ja avalike teenustega seonduvaid küsimusi, arenguvajadusi ning väljakutseid. Lisaks koostati mitmeid uuringuid, toimusid piirkondlikud ümarlauad, omavalitsusjuhtide intervjuud, ühine suur strateegiaseminar, **kohalike omavalitsuste arengukavade sõelumine, kohalike omavalitsuse visioonidel**, erinevatelt üritustelt ja õppereisidelt saadud tagasiside analüüsimine ning erinevad täiendavad arutelud strateegia juht- ja teiste partneritega. Uue perioodi strateegia sisendiks on nii analüüsi kui erinevate ürituste tulemused ning üldkoosoleku poolt määratud valdkondlikud prioriteedid.

» Analüüs tervikuna on välja toodud piirkonna [uuringutes](#); peatükis 3.2 on käsitletud peamised arenguvajadused, millest lähtuvalt on töötatud välja ka PAIKi visioon, eesmärgid ning meetmed.

» Koostööpiirkonna arenguvajadused ja -potentsiaal on esitatud kahes teemavaldkonnas: ettevõtluskeskkond ja elukeskkond. Teemavaldkondade kaupa on toodud strateegia koostamise protsessi kaasatud sotsiaalsete gruppide vajadused.

3.1 Tegevuspiirkonna rahvastikuanalüüs ja -prognoos aastani 2020

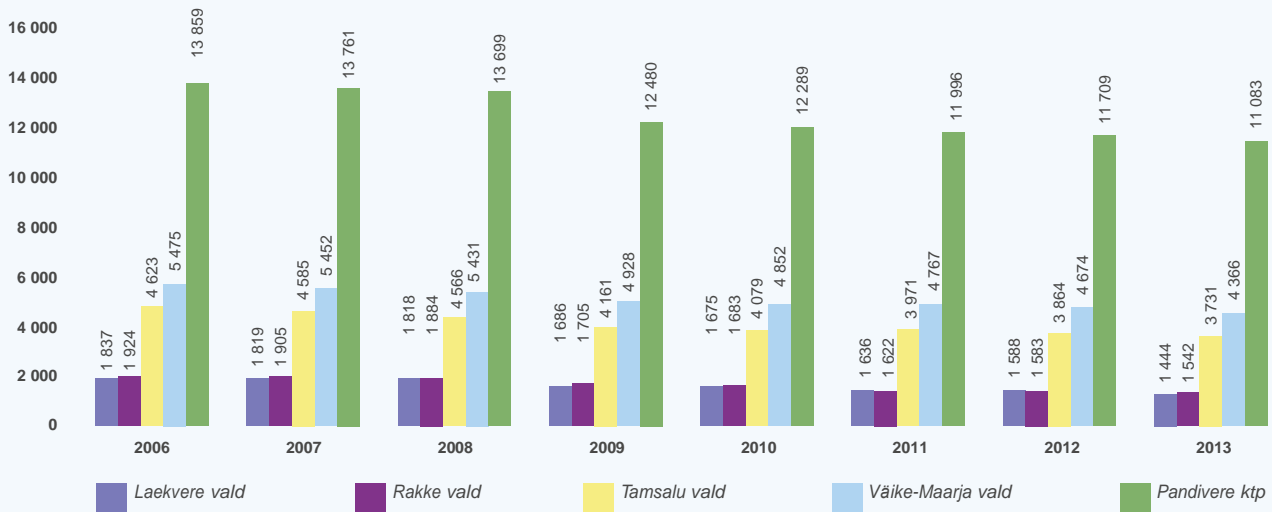
Koostööpiirkonna neljas vallas elas 01.01.2013 seisuga kokku 11 083 elanikku ¹¹. 01.01.2015 seisuga elas piirkonnas 11 089 elanikku. Piirkonnas on viie aastaga rahvaarv vähenenud kokku 1397 elaniku võrra ehk 11,2%.



Joonis 4

Pandivere piirkonna valdade elanike vanuseline jaotus võrreldes Eesti keskmisega (rahva ja eluruumide loendus 2011, Statistikaamet)

¹¹ Allikas: Statistikaamet

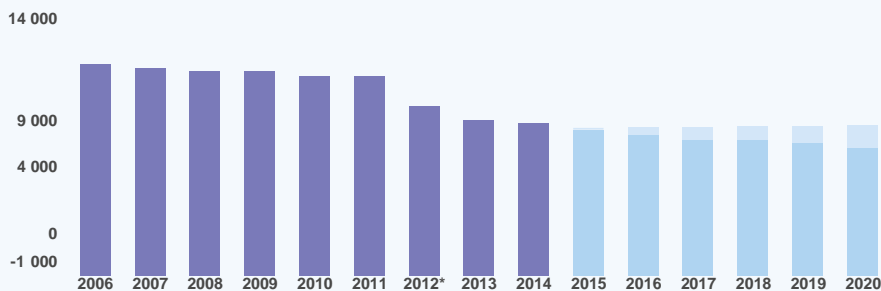


Joonis 5

Rahvaarvu muutus perioodil 2006–2013¹²

* Märkus: järsk vähenemine rahvaarvus 2012 aastal tuleneb rahvaarvu ümberarvutusest, mille tegi Statistikaamet 2011 rahvaloenduse põhjal.

Prognooosi kohaselt väheneb aastaks 2020 Pandivere piirkonna rahvastiku arv 6% - ehk, seitsme aastaga väheneb elanikkond veel 669 inimese võrra.



Joonis 6

Pandivere koostööpiirkonna rahvastikuprognos aastani 2020 koos loodetava kasvutrendiga¹³

[Detailsem info](#)

[Pandivere koostööpiirkonna majandus- ja elukeskkonna kohta on ära toodud](#)

[uuringus](#)

3.2 Koostööpiirkonna arenguvajadused ja väljakutsed

ARENGUVAJADUSED / KITSASKOHAD

- » Madal ettevõtlusaktiivsus
- » Noorte äravool
- » Uudsete ideede vähesus
- » Kvalifitseeritud tööjõu puudus ja olemasoleva tööjõu madal kvalifikatsioon
- » Ebaefektiivsus ettevõtete, KOV-ide, vabaühenduste juhtimises, tööprotsessides, töötajate panuses
- » Ettevõtluse inkubatsiooniteenuse puudumine
- » Vähenenud ettevõtete omavaheline koostöö
- » Olemasolevate ettevõtete vähenenud turundamine
- » Rohkelt vaba kasutatavat pinda
- » Ettevõtlusalade vähenenud arendus ja turundamine

VÄLJAKUTSED

ETTEVÕTLUSKESKKOND

- » Pandivere ettevõtluspesa loomine ja arendamine
- » Turismi arengu soodustamine
- » Teadmispõhise ja innovaatilise majanduse arendamine
- » Kõrge lisandväärtusega töökohtade loomine
- » Ühisturundamine erinevates valdkondades
- » Inkubatsioonikeskuse ruumide väljaehitamine, inkubatsiooniteenuste pakkumine

¹² Allikas: Statistikaamet.

¹³ Allikas: Pandivere koostööpiirkonna sise- ja väliskeskkonna analüüs ning probleemide ja vajaduste uuring.

ARENГУVAJADUSED / KITSASKOHAD	VÄLJAKUTSED
ELUKESKKOND	
<ul style="list-style-type: none"> » Tööealiste, haritud ja aktiivsemate inimeste lahkumine » Probleem avalike teenuste kättesaadavusega hajaasustuspiirkondades » Paljude teenuste puudumine, sh koduõendus-, takso-, kingsepa- ja psühholoogiteenuste puudumine, kaupluste puudumine külades » Paikkonniti puudulik tehniline infrastruktuur » Noorsootöö puudulikkus » Puudulik kergliiklusteede võrgustik » Vähene küladevaheline koostöö 	<ul style="list-style-type: none"> » Asulate sotsiaalse ja füüsilise keskkonna väljaarendamine » Teenuste kättesaadavuse parendamine » Infrastruktuuri väljaarendamine ja parendamine » Elukestva õppe soodustamine » Kergliiklusteede võrgustiku väljaarendamine » Pandivere piirkonna turismisektori ühine turundamine » Elanikkonna laiem ja aktiivsem kaasamine tegevustess

Tabel 5 Tänapäevased arenguvajadused / kitsaskohad ja väljakutsed.

Arenguvajaduste ja kitsaskohtade täielik nimekiri on ära toodud [Lisalugemises 3](#)

3.3 Piirkonna arengupotentsiaal: peamised tugevused, nõrkused, võimalused ja ohud

TUGEVUSED

- » Soodne asukoht ettevõtluse arenguks ja elukeskkonnaks Eesti kontekstis
- » Ettevõtlusalade ja tugevate ettevõtete olemasolu
- » Mitmekülgsete loodusressursside olemasolu
- » Olulisemate avaliku ja erasektori teenuste olemasolu
- » Kultuuriküllasus
- » Pikaajaline koostöö erinevate sektorite vahel
- » Kasvanud noorte omaalgatus

VÕIMALUSED

- » Noorte aktiivsuse intensiivsem kasv
- » Kohalike ettevõtete mitmekesistamine ja konkurentsivõime suurendamine
- » Kohaliku ressursi rakendamine ettevõtluses
- » Elukeskkonna parendamine ja kultuuri väärtustamine
- » Koostöö arendamine erinevatel tasanditel

NÕRKUSED

- » Elanike arvu jätkuvalt kiire vähenemine ja vananemine (noored lahkuvad tööealiseks saades või ei pöördu peale õpinguid piirkonda tagasi)
- » Madal ettevõtlusaktiivsus (eriti noorte seas) ja ettevõtete konkurentsivõime; teenuste vähenemine mitmekesisuses
- » Uudsete ideede vähesus, eriti noorte poolt
- » Kohaliku ressursi vähenemine rakendamiseks
- » Piirkonna hõredast asustusest tulenevad kitsaskohad

OHUD

- » Uudsete ideede vähesus, kohaliku ressursi vähenemine rakendamiseks
- » Paremad elamistingimused, huvitavamad ja tasuvamad töökohad mujal Eestis ja välismaal, sellest tulenev väljaränne ja tööjõupuudus
- » Avalike teenuste vähenemise ja halvenemise risk
- » Ebavõrdsus piirkonna omavalitsuste vahel

Tabel 6 Välikeskkonna baasil esitatud SWOT-analüüs.

SWOT analüüsi põhjalikum versioon on esitatud **Lisas 5**. SWOT-analüüs tugineb ühistel majanduslikel, kultuurilistel ja sotsiaalsetel huvidel (vt pt 1.1. ja 3.2.), mille põhjal joonistub välja ka piirkonna arengupotentsiaal. Kogu strateegia üldine sidusus on ära toodud **Lisas 1**

3.4 Piirkonna peamiste tugevuste arendamine kohalikest eripärast lähtuvalt (joonis 7):

» Ettevõtluse arenguks ja elukeskkonnaks soodsat asupaika tuleb rakendada piirkonna elukeskkonna kvaliteedi tõstmiseks, uute ettevõtete tekkeks, kõrgema lisandväärtusega töökohtade

loomiseks ning kohalikul ressursil põhinevate teenuste-toodete loomiseks ja arendamiseks.

» Paljusid ettevõtluskeskkonna väljakutseid saab rakendada "Pandivere ettevõtluspesa" väljaarendamise kaudu. Mitme ettevõtte koondumine ühte tootmishoonesse loob eeldused koostööks.

» Põllumajanduse pikaajalisi traditsioone, viljakat maad ja mitmekülgseid loodusressursse saab rakendada uute ettevõtete loomiseks ning teenuste ja toodete arendamiseks.

» Olulisemate avaliku ja erasektori teenuste olemasolu saab rakendada uute teenuste ja toodete arendamiseks.

» Kultuuriküllasust saab rakendada kultuuri väärtustamiseks ja koostöö arendamiseks. (Piirkonna MTÜ-de arv on kasvanud 1,5 korda.)

» Pikaajalist koostööd erinevate sektorite vahel saab rakendada koostöövõrgustiku arendamisel nii kodu- kui välismaal.

» Kasvanud noorte omaalgatust saab rakendada olemasolevate ettevõtete konkurentsivõime tõstmisel, uute ettevõtete loomisel, toodete ja teenuste arendamisel, elukeskkonna parendamisel, kultuuri väärtustamisel ning koostöövõrgustike arendamisel.



4 **Strateegiline mudel**

Strateegiliste eesmärkide elluviimise tulemusena saab Pandivere koostööpiirkonnast aastaks 2024 mitmekülgse ettevõtlusega kultuuri ja koostööd väärtustav, elujõuline piirkond ning kodupaik.

4.1 Missioon ja visioon

Pandivere koostööpiirkonna visioon:

Pandivere Paeriik Allikate Allikal on aastal 2020 mitmekülgse ettevõtlusega, elujõuline, kultuuri ja koostööd väärtustav kodupaik Tallinna ja Tartu vahel.

PAIKi missioon Pandivere koostöö piirkonna arendamisel:

Aidata kaasa kohaliku ettevõtlus- ja elukeskkonna parendamisele ning jätkusuutlike koostöövõrgustike loomisele.

Koostööpiirkonna eripäral põhinevad tunnuslaused:

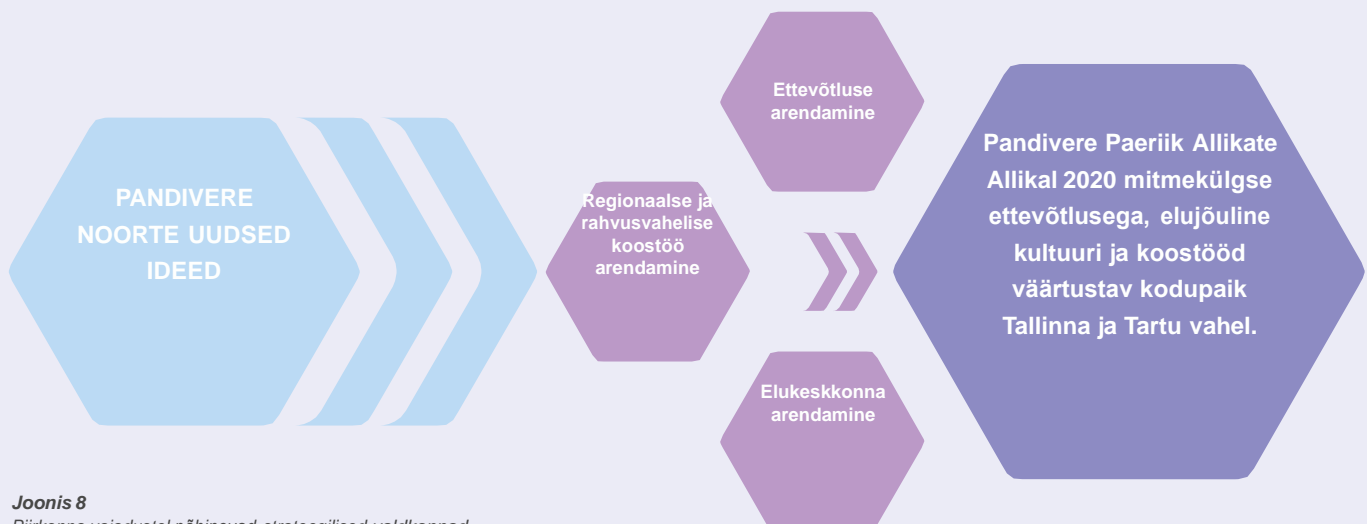
Pandivere – kohaliku identiteeti väärtustav ja koostööle suunatud piirkond.

Paeriik – kohalikul ressursil baseeruv elujõuline ja kultuuri väärtustav mitmekülgne elu- ja ettevõtluskeskkond.

Allikate allikal – piirkonna noorte uudsetest ideedest inspireeritud ning kohalikul ressursil baseeruvad tooted ja teenused, mis on suunatud kogukonnale.

4.2 Strateegilised valdkonnad ja eesmärgid

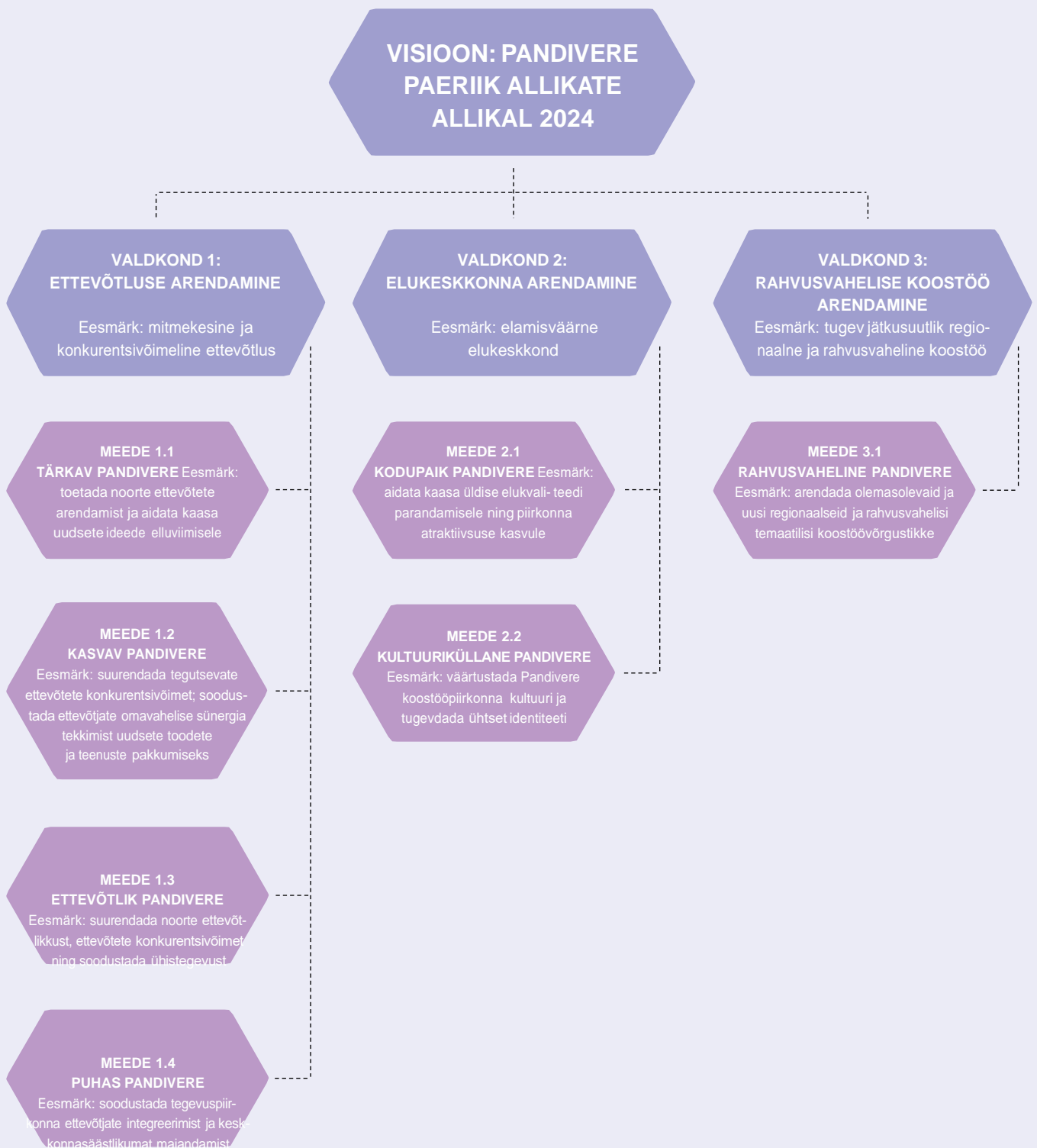
PAIKi kolme strateegilise valdkonna läbivaks printsipiiks on piirkonna noorte ja uudsed ideed ettevõtluse ja elukeskkonna arendamisel (joonis 8).



Joonis 8

Piirkonna vajadustel põhinevad strateegilised valdkonnad.

Eesmärkide elluviimiseks on kokku kavandatud 7 meedet (joonis 9):



Joonis 9

Piirkonna strateegilised valdkonnad koos meetmetega.

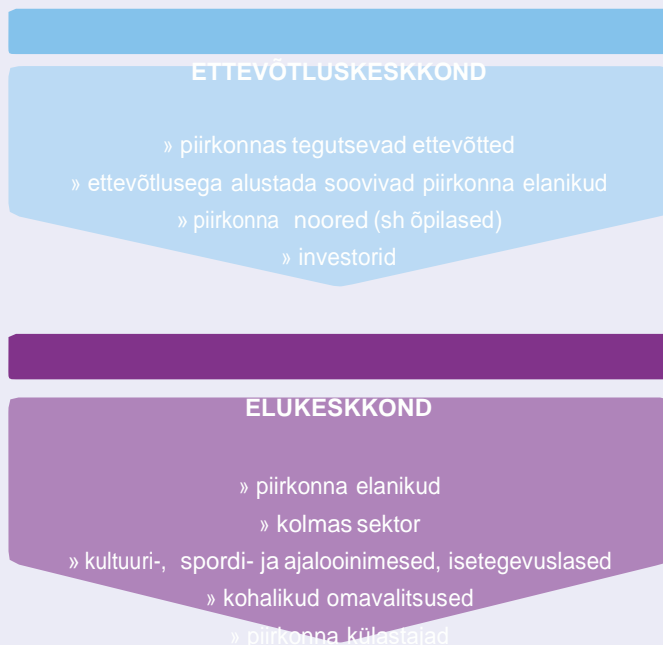
4.3 Integreeritus ja uuenduslikkus.

PAIKi poolt väljatöötatud strateegilised valdkonnad ja meetmed põhinevad piirkonna arenguvajadustel. Meetmed on üksteist täiendavad ning toimides tervikuna loovad nad omavahelise sünergia visiooni saavutamiseks.

Strateegiliste valdkondade alla on planeeritud seitse meetet ¹⁴. Kuna piirkonna peamiseks arenguvõtmeks on noored, püüeldakse kõikide projektidega noorte poolt piirkonna heaks väljatöötatud lahenduste poole ¹⁵. Strateegia uudsus seisneb selle terviklikkuses ning sügavas seostatuses. Kavandatud lähenemine võimaldab süsteemselt liikuda strateegia visiooni suunas. Eelmisel perioodil oli strateegia liialt laiahaardeline - käesolevas strateegias on kõik teemad selgelt fookuseeritud, võimaldades ulatuslikuma mõju saavutamist kõikides strateegilistes valdkondades.

4.4 Kaasamise strateegia koostamine.

Siht- ja sidusrühmad: sotsiaalsete gruppide vajadused teemavaldkondade kaupa (joonis 10):



Joonis 10
Sotsiaalsed grupid

PAIKi tegevusse on kaasatud mitmed töögrupid ja komisjonid, kes jätkavad tööd uuel strateegiaperioodil (joonis 11):



Joonis 11
PAIKi töögrupid ja komisjonid.

*Strateegia koostamise protsessi täpsem kirjeldus on ära toodud **Lisalugemises nr 4***

¹⁴ Meetmed on välja töötatud vastavalt Leader-lähenemise printsiibile "integreeritud ja mitut valdkonda hõlmavad meetmed".

¹⁵ Vastav lähenemine baseerub Leader-põhimõtetele "partnerlus", "uuendused", "koostöö", "võrgustikutöö" ja "kohalik algatus".

5 **Strategie elluviimine**

Tulenevalt teostatud [uuringutest](#), läbiviidud küsitlustest, strateegia juhtgrupi nõu-
pidamisest ja erinevatest [aruteludest](#) ning eelneva perioodi kogemusest,
rakendame strateegia elluviimisel kokku seitset meetet. Eelarvest tulenevalt oleme
seadnud ambitsioonikad, kuid
realistlikud eesmärgid.¹⁶

5.1 Meetmete valiku üldine põhjendus

Pandivere koostööpiirkonna 2014-2020 strateegia keskendub kolmele peamisele strateegilisele valdkonnale:

1. Ettevõtluse ja ettevõtlikkuse arendamine.
2. Elukeskkonna arendamine ja piirkonna maine parandamine.
3. Regionaalse ja rahvusvahelise koostöö arendamine.

5.2 Meetmete kirjeldused

STRATEEGILINE VALDKOND 1:

ETTEVÕTLUSE ARENDAMINE

Eesmärk: mitmekesine ja konkurentsivõimeline ettevõtlus.

Rakendamise vajadus: kohalike alustavate ja tegutsevate ettevõtete toetamine. Tegevuspiirkonna majandusliku toimetuleku parandamine, toetades ja innustades tegutsevaid mikro- ja väikeettevõtteid ning hoogustades uute asutamist, eriti noorte poolt. Majandusliku olukorra parandamine tähendab mitmekülgsemat ettevõtlust, uute lahenduste otsimist ja innovatsiooni kohaldamist, ettevõtluse võrgustamist ja ka teenuste pakkumise paremat kättesaadavust ja kvaliteeti.

Kaasamine ja ühistegevused loovad eeldused ühisloovuse tekkeks.

*Fookuspunkt: ettevõtluse arendamine Pandivere ettevõtlus-
pesa loomise ja selle arendamise kaudu.*

Takistused: järjest suuremaks takistuseks on tööjõu puudus (elanikkonna vananemine, välismaale siirdumine). Arvestades pensioniea tõusu, vajavad piirkonnas tööd nii noored kui ka inimesed vanuses 50+.

Valdkonna alla on kavandatud neli eraldi meetet:

Meede 1.1 “Tärvav Pandivere”: suunatud kohalikul ressursil põhineva piirkonnas kuni 24 kuud tegutsenud **ettevõtluse** toetamisele. Tähelepanu: noore tööjõu ümberasumisele maapiirkondadesse. **Meede 1.2 „Kasvav Pandivere“:** fookuseks on vähemalt 12 kuud tegutsenud piirkonna ettevõtete tootlikkuse ja lisandväärtuse suurendamine ning kohalikul ressursil põhinevate uudsete toodete (**samuti kogukonnateenuste**) ja teenuste väljaarendamine. **Meede 1.3 “Ettevõtlik Pandivere”:** suunatud ettevõtlikkuse suurendamisele ning ettevõtete konkurentsivõime kasvule. **Meede 1.4 „Puhas Pandivere“:** keskendub PAIKi tegevuspiirkonna ettevõtete konkurentsivõime suurendamisele läbi nende parema integreerituse ja keskkonnasäästlikuma majandamise.

Valdkonna arendamise mõju:

- » uute algatuste, ettevõtete ja paranenud konkurentsivõimega ettevõtete arvu suurenemine
- » toetatud ettevõtete käibe ja lisandväärtuse kasv
- » uute ja parendatud toodete/teenuste ja töökohtade kasv
- » ettevõtete töötajate oskuste suurenemine
- » keskkonnasäästliku majandamise rakendamine
- » jätkusuutlike koostöövõrgustike teke (kohalikud klastrid)

Mõjuindikaatorid (möödetakse perioodi lõpus):

- » Eesmärk 80 uut ettevõtet (alus: Statistikaamet)
- » Piirkonnas töötab vähemalt 60% kõikidest töötajatest (praegu 57% alus mobiilpositsioneerimise uuring)
- » Toetust saanud ettevõtete käive on kasvanud vähemalt 20% võrra, võrreldes taotluse esitamise ajaga

Väljund-ja tulemusindikaatorid (möödetakse iga-aastaselt):

- » Vähemalt 10 uut/parendatud toodet või teenust
- » Loodud vähemalt 10 uut töökohta
- » Vähemalt 2 ühisprojekti
- » Vähemalt 8 seminari, üritust või koolitust

¹⁶ Kõik meetmed toetavad PAIKi strateegia üldist eesmärki ning Leader-programmi põhiprintsiipi “uuenduslikkus” ja “integreeritud koostöö”. Meetmete kavandamisel on arvesse võetud teiste initsiatiivide plaanitud tegevusi, et Leader meetmed ei dubleeriks vaidtäiendaks teisi olulisolevaid meetmeid. Samuti on meetmete arendamisel lähtutud Leader programmi eelarvest, mille piiatus ei võimalda toetada kõiki ettevõtete ja kogukondade soovitud tegevusi.

Seiratakse iga-aastaselt projektitoetuste taotluste arvu, toetuse keskmist suurust ja toetuse suurust.

STRATEEGILINE VALDKOND 2:

ELUKESKKONNA ARENDAMINE

Eesmärk: elamisväärne elukeskkond.

Rakendamise vajadus: piirkonna üldise elukvaliteedi parandamine, atraktiivsuse suurendamine, kultuuri väärtustamine ja ühtse identiteedi tugevdamine.

Piirkonna valdasid iseloomustab rahvastiku vähenemine ja vananemine, avaliku sektori põhiteenuste kahanemine ja erasektori teenuste ahenemine. Küla sotsiaalse infrastruktuuri parandamiseks tuleb jätkata ühiskondlike ehitiste kordategemisega. See suurendab elanikkonna võimalusi teha koostööd ning korraldada ühisüritusi. Avaliku ja erasektori kõrval on samuti tekkinud vajadus kogukonnapõhise teenuse arendamiseks.

Fookuspunkt: noorte aktiveerimine. Eelisprojektideks on noorte algatused või projektid, mille fookus on noorte initsiatiivikuse tõstmisel ja seeläbi suurema sidususe loomisel terve kogukonnaga. Just kohalikku ellu kaasamine saab väändada noorte maapiirkonnast lahkumise protsenti.

Valdkonna arendamise mõju: kasusaajate rahulolu. Valdkonna arendamise tulemuseks on uute/parendatud objektide arv, ühisüritustel osalejate arv, uute/parendatud kogukonnateenuste ja nende kasutajate arv.

Valdkonna raames rakendatakse kahte meetet:

Meede 2.1 „Kodupaik Pandivere“: tegevused suunatud tegevuspiirkonna üldise elukvaliteedi parandamisele ja atraktiivsuse tõstmisele.

Meede 2.2 „Kultuuriküllane Pandivere“: tegevused keskenduvad piirkonna miljööväärtuse, pärimuskultuuri ning atraktiivsuse säilitamisele ja parandamisele. [Meede 2.2 parandatud.](#)

STRATEEGILINE VALDKOND 3:

REGIONAALSE JA RAHVUSVAHELISE KOOSTÖÖ ARENDAMINE

Rakendamise vajadus: maaelu edendamine ja proaktiivsete tegevuste eestvedamine. Valdkonna raames toetatakse juba toimivate regionaalsete ja rahvusvaheliste võrgustike edasiarendamist.

PAIKi peamiseks rolliks on maaelu ja külaliikumise edendamine ning Leader-meetme rakendamine.

Koostöö vormid: Regionaalsel tasandil teeb PAIK tihedat koostööd nii oma liikmete kui ka teiste piirkonnas ja Eestis tegutsevate organisatsioonidega.¹⁷ Rahvusvaheline koostöö tugineb nii

Maamajanduse Infokeskuse poolt vahendatavatele võimalustele kui ka liikmete juba olemasolevatele sidemetele (nt omavalitsuste sõprusvaldadele).

Kavandatud koostöö teemad:

- » Noored
- » Ettevõtlus, sh Pandivere ettevõtluspesa
- » Tootearendus
- » Kogukonna teenused
- » Kohalik toit
- » Turism
- » Kultuuripärand
- » Ühisturundus
- » Kompetentside tõstmine
- » Kõiki eelnevaid teemasid läbib Struve mediaanikaare koostöövõrgustik, Virumaa LEADER Koda

Koostöö rahvusvahelisel tasandil: koostöö põhieesmärgiks on kogemuste vahetus ning PAIKi liikmete, piirkonna ja PAIKi kui organisatsiooni võimekuse suurendamine.

Meede 3.1 „Rahvusvaheline Pandivere“

¹⁷ Regionaalse ja rahvusvahelise koostöö arendamise meetme (kavandatud) koostööpartnerid:

Piirkondlik tasand Kohalikud omavalitsused, kolmanda sektori organisatsioonid, ettevõtted

Maakondlik tasand Lääne-Viru Omavalitsuste Liit, Lääne-Viru Arenduskeskus, Lääne-Viru Maavalitsus, Lääne-Viru Kompetentsikeskus, Maakonna kõrg- ja kutseharidus- asutused, Partnerid, Arenduskoda

Riiklik tasand Teised-LEADER tegevusgrupid - Eestis, Eesti Leader-Liit, Põllumajandusministeerium, Maamajanduse infokeskus, Põllumajanduse Registre- ja Informatsiooni - - Amet, Teadus- ja haridus- asutused (TÜ, EMÜ, TTÜ, TLÜ)

Rahvusvaheline tasand Teiste riikide LEADER tegevusgrupid, LINC – rahvusvahelised LEADER grupid, ettevõtluse ja elukeskkonna arengut suunavad avaliku ja kolmanda sektori organisatsioonid

Valdkonna arendamise mõju: avaldub suurenenud ühistegevuses osalevate organisatsioonide arvus ning kogukondade ja organisatsioonide suutlikkuses.

5.3 Hindamiskriteeriumid

Hindamiskomisjon hindas eelmisel strateegia perioodil koostatud hindamiskriteeriumid hästitoimivaks ja arusaadavaks.

Taotluste hindamise aluseks on hindamiskriteeriumid, mis laienevad kõikidele meetmetele.

Igale meetmele võib kehtestada rakenduskavaga täiendavad eelistused. Projektide hindamisel on lävendiks 5 punkti, millest madala keskmise hindega taotlused ei vasta meie strateegiale ja

ei kuulu rahastamisele. Hindamiskomisjoni liige põhjendab hindamiskeskonnas alla lävendi antud hindeid. Projektiga seotud hindamiskomisjoni liikmed taandavad ennast kogu vooru projektide hindamisest. 0 punkti näitab hindaja taandamist projektide hindamisest.

Hindajate antud koondhinnet võrreldakse vooru keskmise hindega ja arvutatakse iga hindaja ja projekti kohta hälbed protsentides. Hindajate hindamistulemuste hälvetest esitatakse aruanne seirekomisjonile ja üldkoosolekule. Kui hindaja aastakeskmise hindamise hälve on üle 30 %, võib üldkoosolek hindaja välja vahetada.

Meetmete seos MAK prioriteetidega on ära toodud [Lisalugemises nr 5](#)

Hindamiskriteeriumid (kehtivad kõikidele meetmetele; tabel 7):

HINDAMISKRITEERIUMID	OSAKAAL HINDEST	HINDAMISKRITEERIUMITE SKAALA
Projekti tegevuste põhjendatus ning vastavus eesmärkide ja sihttasemetega	35 %	1-4 Tegevus ei vasta meetme eesmärgile
		5-7 Tegevus vastab meetme eesmärgile, sihttasemeid täidab osaliselt
		8-10 Tegevus vastab meetme eesmärgile ja sihttasemetele
Projekti tegevuste mõju piirkonnale	30 %	1-4 Tegevused omavad vähest mõju piirkonnale
		5-7 Tegevus omab keskmist mõju piirkonnale
		8-10 Tegevus omab suurt mõju piirkonnale
Taotleja suutlikkus projekt teostada	15 %	1-4 Puudub selgus taotleja suutlikkusest projekt teostada
		5-7 Taotleja on suuteline projekti teostama
		8-10 Taotleja on tõendanud head suutlikkust projekt teostada
Panustamine LEADER prioriteetidesse (prioriteetid hüpertekstina)	10 %	1-4 Projekt ei panusta LEADER prioriteetidesse
		5-7 Projekt panustab ühte LEADER prioriteeti
		8-10 Projekt panustab vähemalt kahte LEADER prioriteeti
Projekti teostatavus ja eelarve põhjendatus	10 %	1-4 Puudub selgus projekti teostatavuse kohta, eelarve tegevused ja kulud põhjendamata
		5-7 Projekt teostatav, eelarve tegevused ja kulud põhjendatud
		8-10 Projekt teostatav, eelarve tegevused ja kulud hästi põhjendatud

Tabel 7 Hindamiskriteeriumid.

6 **Strateegia rakendamine ja seire**

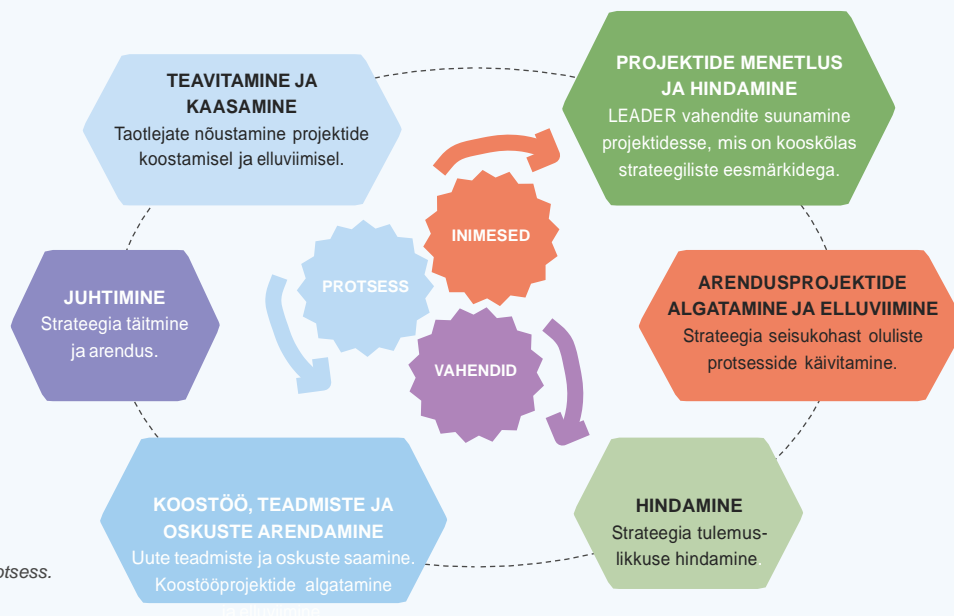
Strateegia rakendamiseks moodustame erinevad komisjonid, kes toetavad strateegiat PAIKi arendamise ning projektide seire kaudu.

6.1 Strateegia rakendamine

Strateegia elluviimise toetamiseks moodustatud komisjonid:

- » Strateegia juhtgrupp: koosneb juhatuse liikmetest, kelle ülesandeks on PAIKi kui arendusorganisatsiooni arendamine
- » Seirekomisjon: ülesandeks strateegia rakendamise, projektide seire ja projektide hindamissüsteemi arendamine
- » Hindamiskomisjon: ülesandeks projektide hindamine

PAIKi koostööpiirkonna strateegia rakendamine (joonis 12):



Joonis 12
Strateegia rakendamise protsess.

6.2 Strateegia seire

Tegevuspiirkonna strateegia elluviimise mõju hindamiseks kogub ja analüüsib PAIK seireandmeid.

Seire korraldus (tabel 8):

	STRATEEGIA SEIRE	STRATEEGIA HINDAMINE
Korraldaja	Strateegia seire komisjon	Strateegia seire komisjon
Tegija	Strateegia juhtgrupp	Välishindaja
Alusandmed	<ul style="list-style-type: none"> » Eelarve täitmine » Projektide edenemine » Projektide panus strateegia eesmärkide saavutamisse taotluste põhjal 	<ul style="list-style-type: none"> » Seirearuanded » Elluviidud projektide tulemused ja mõjud
Tegevuse pidevus	Pidev	2 korda (vahe- ja lõpphindamine)
Aruandeperiood	Aasta (koos aastaaruandega)	3 aastat

	STRATEEGIA SEIRE	STRATEEGIA HINDAMINE
Aruande heakskiitja	Juhatus, üldkoosolek	Üldkoosolek
Aruande otstarve	Uue rakenduskava ettevalmistamine, rakenduskorralduse täpsustamine	Strateegia ülevaatamine

Tabel 8 PAIK strateegia seire korraldus.

Strateegia seire ja sisehindamise kaks tasandit:

I tasand

Taotluste ja nendes välja toodud indikaatorite jooksvaks seireks. Tegevjuht annab iga-aastaselt üldkoosolekule ülevaate lisaks rahade kasutamisele ka peamiste strateegianäitajate seisust. **Seireandmed esitatakse iga-aastaselt Maaeluministeriumile.** Üldkoosolek muudab strateegiat juhul kui 2017.aasta lõpuks ei ole meetmete eelarvest kasutatud 50%. Seirekomisjon teeb ettepaneku meetmete muutmiseks juhul kui meetme eelarve on täidetud alla 60% rakenduskavaga määratud eelarvest või kui taotluste kogusumma on kaks korda suurem kui meetme eelarves planeeritud;

II tasand

Põhjalikumaks seireks juba ellu viidud projektide tegelike mõjude, tulemuste ja väljundite hindamiseks kaks korda perioodi jooksul.¹⁸

Seirekorralduse detailsem kirjeldus ja strateegia uuendamise protsess on ära toodud [Lisalugemises nr 6](#)

¹⁸ 2016-2017 projektide kohta - 2018. aastal; 2018-2019 projektide kohta - 2020 aastal.

7 **Strateegia rahastamiskava ja meetmete prioriteetsus**

PAIKi strateegia rahastamispõhimõtetes oleme lähtunud valdkondade ja meetmete prioriteetsusest. Esimestel aastatel plaanime ära kasutada rohkem eelarvelisi vahendeid, et piirkonnale ettenähtud vahendid ei jääks kasutamata.

PAIKi eelmise strateegia rakendamise eelarve kogumahuks oli ca 2,6 miljonit eurot. Perioodiks 2014-2020 on eelarve indikatiivne maht samas suurusjärgus. (Täpne summa selgub uue Leader-perioodi käivitumisel.)

Planeeritava eelarve põhimõtteline jaotus valdkondade ja meetmete kaupa (vt tabel 9):

PROJEKTITOETUSED VÄHEMALT 80%			
STRATEEGIA RAKENDAMINE KUNI 20%	1. Ettevõtluse arendamine (60% projektitoetuste eelarvest)	2. Elukeskkonna arendamine (34% projektitoetuste eelarvest)	3. Regionaalse ja rahvusvahelise koostöö arendamine (6% projektitoetuste eelarvest)
	1.1 Tärkav Pandivere (15% projektitoetuste eelarvest)	2.1 Kodupaik Pandivere (28% projektitoetuste eelarvest)	3.1 Rahvusvaheline Pandivere (6% projektitoetuste eelarvest)
	1.2 Kasvav Pandivere (37% projektitoetuste eelarvest)	2.2 Kultuuriküllane Pandivere (6% projektitoetuste eelarvest)	
	1.3 Ettevõtlik Pandivere (1% projektitoetuste eelarvest)		
	1.4 Puhas Pandivere (7% projektitoetuste eelarvest)		

Tabel 9 Rahastamiskava.

Strateegilistest eesmärkidest tulenev valdkondade ja meetmete prioriteetsus (tabel 10):

VALDKONDLIK PRIORITEETSUS	VALDKOND	VALDKONNASISENE PRIORITEETSUS	
		PRIORITEEDI NR	MEETME NIMETUS
1	Ettevõtluse arendamine	1	1.2 Kasvav Pandivere
		2	1.1 Tärkav Pandivere
		3	1.3 Ettevõtlik Pandivere
		4	1.4 Puhas Pandivere
2	Elukeskkonna arendamine	1	2.1 Kodupaik Pandivere
		2	2.2 Kultuuriküllane Pandivere
3	Regionaalse ja rahvusvahelise koostöö arendamine	1	3.1 Rahvusvaheline Pandivere

Tabel 10 Meetmete prioriteetsus.

Tabelis meetmed ja prioriteetid on toodud kokkuvõtte, kuidas erinevad meetmed panustavad EARDF prioriteetidesse:

PRIORITEET	ETTEVÕTLUS				ELUKESKKOND		KOOSTÖÖ
	M 1.1	M 1.2	M 1.3	M 1.4	M 2.1	M 2.2	M 3
1	kohalikul ressurssil põhinev uus toode või teenus	uued tooted	ettevõtjate võrgustikud, ühised üritused	uudsed lahendused	kogukonna teenused	ühine tegutsemise loob uued tooted	uuringute koostamine
2	noored ettevõtjad	tegutsevate ettevõtete toetamine	elukestev õpe	konkurentsi-võime			õppereiside korraldamine
3	kohaliku toidu väärtustamine	kohalik toit	kohaliku toidu koolitused		kohaliku elanike kaasamine		kohalik ressurss
4		puhas loodus aitab turismi arengule	inimeste teadlikkuse kasv	CO2 vähendamine alternatiivne energia	uute elanike tulek		
5		ettevõtete koostöö	ühisturundus-tegevused	keskkonna säästlikud tehnoloogiad		kohaliku kultuuriressursi kasutamine	
6	uued ettevõtted	töökohtade loomine	noorte oskuste arendamine ettevõtlikkuse arendamine	parem elukeskkond läbi puhta õhu	erinevate earühmadele võimaluste loomine	elanike kaasamine piirkonna maine kujundamine	ühisturundamine noorte ettevõtlikkus

Tabel 11 EARDFprioriteetid ja Pandivere meetmed.

Eelarve jagunemine perioodil 2014-2020:

Perioodi eelarve X (Maaeluministri käskkirjaga kinnitatud toetuse summa)

Aasta eelarve Kasvav eelarve

2015 - 10% X-st	2015 - 10%
2016 - 30% X-st	2016 - 40%
2017 - 30% X-st	2017 - 70%
2018 - 20% X-st	2018 - 90%
2019 - 7% X-st	2019 - 97%
2020 - 3% X-st	2020 - 100%

Esimestel aastatel soovitakse ära kasutada rohkem eelarvelisi vahendeid, et ei jääks piirkonnale ettenähtud vahendid kasutamata.



8 Täiendavad koostööprojektid ja finantseerimis- allikad

PAIKil on mitmeid partnereid, kes aitavad meil strateegilisi eesmärke ellu viia.

Strateegiliste eesmärkide täitmiseks vajaminevad täiendavad finantseerimisallikad (tabel 12):

KOOSTÖÖPROJEKTIDE VALDKOND / TEEMA	PLANEERITAV TÄIENDAV FINANTSEERIMISALLIKAS	PARTNERID
Tööhõive ja ettevõtluse arendamine	Maakonna tööhõive ja ettevõtluse kava programmid	Maakondlikud partnerid
Konkurentsivõimeline majandus	Kesk-Läänemere programm	Sihtriikidesse jäävad avaliku ja kolmanda sektori asutused
Tegus ja ligitõmbav ettevõtluskeskkond	Eesti-Läti programm	Sihtriikidesse jäävad avaliku ja kolmanda sektori asutused
Ühiste ressursside säästev kasutamine: Struve mediaanikaare turismiarendused	Kesk-Läänemere programm	Struve mediaanikaare riikidesse jäävad avaliku ja kolmanda sektori asutused
Ühendatud tööturg	Eesti-Läti programm	Sihtriikidesse jäävad avaliku ja kolmanda sektori asutused
Puhas ja hinnatud elukeskkond	Eesti-Läti programm	Sihtriikidesse jäävad avaliku ja kolmanda sektori asutused
Kultuuripärand	Kultuuri mobiilsusprogramm, Põhjamaade Kultuurifond, Kultuuri- ja Kunstiprogramm (Põhjamaade Ministrite Nõukogu)	Sihtriikidesse jäävad avaliku ja kolmanda sektori asutused
Kodanikuühiskond: Struve mediaanikaare kodanikuaktiivsus	Kodanike Euroopa programmi kontaktpunkt (KYSK), Läänemere maade mittetulundus- ühendused (Põhjamaade Ministrite Nõukogu), Põhja- ja Baltimaade mittetulundusühendused (Põhjamaade Ministrite Nõukogu)	Struve mediaanikaare riikidesse jäävad avaliku ja kolmanda sektori asutused

Tabel 12 Meetmete prioriteetsus.

Nimetatud finantseerimisallikatest ei kaeta LEADER programmi raames planeeritud tegevusi (s.t tegevuste kattumist ei toimu). Tegemist on projektipõhiste kuludega, mida kaetakse kohalike omavalitsuste olemasolevast ja täiendavast projektipõhisest liikmemaksust.

9 **Strateegia sidusus valdkondlike arengukavadega**

PAIKi strateegia ei ole eraldiseisev idee, vaid on mitmel tasandil ja valdkondade-ülevalt seotud paljude olulist kaalu omavate strateegiliste arengudokumentidega.

Strateegia sidusus valdkondlike arengukavadega:

- Eesti Maaelu Arengukava (MAK) 2014-2020.¹⁹

Prioriteet 1: Teadmussiire põllumajanduses, metsanduses ja maapiirkonnas 1A: Innovatsioon ja teadmistebaas maapiirkondades, 1C: Elukestev õpe ja kutseharidus põllumajandus- ja metsandussektoris.

Seos strateegiaga: strateegia keskendub tegevuspiirkonna ettevõtluse konkurentsivõime ja elukeskkonna kvaliteedi tõstmisele, samuti eritasandilisele koostööle ja ühistegevusele, panustades otseselt kõigi kavandatud 5 meetmega MAK 1. prioriteedi eesmärkide täitmisesse: uuenduslikkus, tootearendus ja uued teaduslahendused on konkurentsivõime seisukohalt olulise tähtsusega; arvestamine noorte uudsete ideedega, mille baasil arendatakse välja piirkonna ressursil põhinevaid uusi ja uudseid tooteid ja teenuseid.

Prioriteet 2: Põllumajanduse konkurentsivõime ja põllumajandusettevõtete elujõulisus.

Seos strateegiaga: strateegia tegevuspiirkonna ettevõtluse arendamiseks kavandatud meetmed (1.1., 1.2., 1.3.) panustavad põllumajandusega tegelevate ettevõtjate arvu suurendamisele, fookusega noorte paremale kaasamisele sektorisse, Eesti põllumajanduse uuele tasemele viimiseks.

Prioriteet 3: Toidutarneahel ja riskijuhtimine 3A: Põllumajandus- tootjate integreerimine.

Seos strateegiaga: strateegia meede 1.3. (Puhas Pandivere) aitab kaasa piirkonna põllumajandus- tootjate integreerimisele, toetades kohaliku toidu töötlemisele ja väärdamisele suunatud tegevusi ja muutes kohalikud tooted paremini kättesaadavaks (lühem tarneahel).

Prioriteet 5: Ressursisääst ja keskkonnasäästlik majandus 5C: Taastuvate energiaallikate, kõrvalsaaduste jäätmete, jääkide ja muude mittetoiduliste materjalide kasutamine.

Seos strateegiaga: PAIKi strateegia meede 1.3. (Puhas Pandivere) panustab MAK 5. prioriteedi eesmärkide elluviimisesse. Meetmega soovitakse toetada kohalikul ressursil baseeruva energiamajanduse arendamist ning tõsta inimeste teadlikkust ressurside säästmise osas.

Prioriteet 6: maapiirkonna areng ja elukvaliteet 6A: Ettevõtluskeskkond ja ettevõtluse arendamine; 6B: Maapiirkondade kohaliku arengu edendamine.

Seos strateegiaga: strateegia on koostatud otseselt lähtuvalt Eesti Maaelu arengukavast, arvestades LEADER meetme põhimõtteid ja LEADER-lähenemist eri sektorite koostöös. PAIKi strateegia panustab MAK 6. prioriteedi täitmisesse, luues eeldused majanduse ja elukeskkonna mitmekesistamiseks läbi kahe tegevusvaldkonna.

PAIKi strateegia on kooskõlas maapiirkondade kohaliku arengu edendamise eesmärkidega.²⁰

Konkurentsivõime kava "Eesti 2020"

Kava põhisuunaks on eelduste loomine erasektori teadus- ja arendustegevuse mahtude suurenemiseks ning innovatsiooni väljundite arvu ja kvaliteedi tõstmiseks.

Seos strateegiaga: strateegia läbivaks arendussuunaks on noorte uudsed ideed, mille baasil arendatakse välja piirkonna ressursil põhinevaid uusi ja uudseid tooteid, teenuseid.

Eesti regionaalarengu strateegia 2014-2020

Regionaalarengu visioon näeb iga piirkonda panustamas tervikliku Eesti konkurentsivõime kasvule.

Seos strateegiaga: strateegia kolmest peamisest valdkonnast kaks on ettevõtluse ja elukeskkonna arendamine. Strateegia läbivaks arendussuunaks on noorte uudsed ideed, mille baasil arendatakse välja piirkonna ressursil põhinevaid uued ja uudsed tooted ja teenused.

¹⁹ Eelnõu seisuga 22.05.2014.

²⁰ Maapiirkondade kohaliku arengu edendamise eesmärkideks on inimeste sotsiaalne kaasatus, teenuste kättesaadavus, kohalike eripärade kasutamine kohaliku arengu edendamisel, kohalik algatus ja Leader-lähenemine:

1) ettevõtjate konkurentsivõime tõstmine, eelkõige läbi ühistel tegevustel põhinevate tegevuste rakendamise (meetmed 1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 3.1.)

2) sotsiaalse kaasatuse edendamine ning vaesuse leevendamine (meetmed 1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 2.1., 2.2., 3.1.)

3) piirkondlike eripärade teadvustamine ning nende potentsiaali parem rakendamine (meetmed 1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 2.1., 2.2., 3.1.)

4) uuenduslike lahenduste leidmise ja kasutuselevõtmise soodustamine (meetmed 1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 2.1., 2.2., 3.1.)

5) kohaliku tasandi valitsemise parendamine läbi erinevate osapoolte kaasamise (meetmed 1.3., 2.2., 3.1.).

Üleriigiline planeering Eesti 2030+

Üleriigilise planeeringu esimeseks põhisuunaks on: tasakaalustatud ja kestlik asustuse areng.

Seos strateegiaga: strateegia abil kujundatakse elujõuline elukeskkond, mis tagab ühtlasi ka tasakaalustatud ja kestliku asustuse arengu.

Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014-2020

Seos strateegiaga: strateegia püüdleb uute uudsete piirkonna ressursil põhinevate toodete ja teenuste arendamise poole, panustades sel viisil ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava täitmisesse.

Eesti riiklik turismiarenduskava 2014-2020

Turismiarenduskava visioon näeb Eestit 2020 kui tuntut ja hea mainega Põhjamaade turismisihtkohta.

Seos strateegiaga: MTÜ PAIK strateegiaga arendatakse piirkonna eripära rõhutavat turismiettevõtlust.

Lääne-Viru maakonna arengustrateegia 2030

Maakonna arenguvision 2030 näeb ette paindlikke kahesuunalised ühendusi Tallinna, Jõhvi, Narva ja Tartuga; maakonna toimivat, omavahel ühendatud kohalike keskuste võrku; optimeeritud sotsiaalteenuste võrgustikku, mitmekesist ettevõtlusstruktuuri ja kaalutletud elamuehitiste planeerimist.

Seos strateegiaga: strateegia aitab kaasa maakonna arenguvisioni täitmisele. Läbi kohalike eelduste, ettevõtluse ja elukeskkonna arendamise toetatakse töökohtade loomist, mis omakorda tagavad elanikkonna püsijäämise.

Lääne-Viru maakonna tööhõive ja ettevõtlikkuse edendamise kava 2015-2020

Tegevusprioriteet nr 7 "Lääne-Viru maakonna maapiirkondade algatused ettevõtluskeskkonna arendamisel (LEADER)"

Seos strateegiaga: toob üksikasjalikult (meetmete kaupa) välja PAIKi strateegias kavandatud meetmed.

Detailsem kirjeldus strateegia sidususest strateegiliste arengudokumentidega on ära toodud [Lisalugemises nr 7](#)

10 **Strateegia elluviimisega seotud riskid ja nende maandamine**

Iga strateegia elluviimist saadavad riskid. PAIKi koostööpiirkonna arengustrateegia riskide maandamise võimalused on ära toodud tabelis nr 13:

RSIKID	RISKI MAANDAMISE VÕIMALUSED
Kõrged riskid	
Poliitilise tahte võimalik muutus koostööpiirkonda kuuluvas kohalikus omavalitsuses; tulemusena muutuvad prioriteetidid, tekivad poliitilised erimeelsused.	Järjepidevad kohtumised ja arutelud poliitikute, otsustajate ja sihtrühmade esindajatega, tagamaks koostööpiirkonna arengu järjepidevus ja tasakaalustatus.
Tegevuspiirkonna omavalitsuste ühinemine üheks omavalitsuseks haldusreformi tulemusena.	Järjepidev koostöö teiste tegevusgruppidega lahenduste planeerimiseks haldusreformi-eelselt.
Keskmised riskid	
Koostööpiirkonna elanike arvu jätkuvalt kiirest vähenemisest ja vananemisest tingitud madal ettevõtlusaktiivsus (eriti noorte seas) ja ettevõtete madal konkurentsivõime. Uudsete ideede vähesus (eriti noortel), kohaliku ressursi vähenemine rakendamiseks.	KOV-ide meetmed oma vallas ettevõtlusega alustamise soodustamiseks ja ettevõtlusaktiivsuse tõstmiseks, mida toetavad PAIKi uue perioodi strateegia raames välja töötatud valdkonnad ja meetmed. Ettevõtluse arendamise valdkonna alla on kavandatud neli eraldi meetet, mille tegevused on suunatud kohalikul ressurtsil põhineva ettevõtluse alustamise (eriti noorte poolt), ettevõtlikkuse suurendamise ning ettevõtete konkurentsivõime kasvu toetamisele.
Paremad elamistingimused ja töökohad mujal Eestis ja välismaal põhjustavad väljarände ja tööjõupuuduse, mida saadab avalike teenuste vähenemine piirkonna omavalitsustes, ja teenuste omavaheline ebavõrdsus.	KOV-ide meetmed oma vallas elukeskkonna parandamiseks, mida toetavad PAIKi uue perioodi strateegia raames välja töötatud valdkonnad ja meetmed, kus pööratakse erilist tähelepanu noorte aktiveerimisele.
Tegevuspiirkonnale uueks perioodiks eraldatud eelarve mahu oluline vähenemine võrreldes esimese perioodiga.	PAIKi juhtkonna kaasatus otsustusprotsessidesse; valdkonnasisese prioriteetsuse ja eelarve aastate lõikes jagunemise ümbervaatamine.
Madalad riskid	
Sihtrühmade huvi puudus arendustegevuse vastu, passiivsus projektitaotluste esitamisel.	Iga meetme avanemise eel infopäevade korraldamine, vastava informatsiooni avaldamine PAIKi ja KOV-ide kodulehtedel.
Strateegia osapoolte ebapiisav koostöö.	Järjepidev strateegia rakendamise, seire ja uuendamise protsessi järgimine ning analüüs; hea koostöö tagamine osapoolte vahel tegevmeeskonna eestvedamisel.

Tabel 13 Riskianalüüs.

Kasutatud materjalid, allikad ja täpsustused:

- » Pandivere Koostööpiirkonna arengustrateegia 2008-2013.
- » Eelmise strateegia ja meetmete täitmise analüüs. PAIK, 2014.
- » MTÜ PAIK loomise eeluuring. Tamsalu Vallavalitsus, 2006.
- » MTÜ PAIK teavitus halduskontrolli tulemused. PRIA, 2013.
- » Statistikaameti kodulehekülg (www.stat.ee).
- » Wikipedia.
- » Tootukassa kodulehekülg (www.tootukassa.ee).
- » Pandivere Põhjavee alamvesikonna veemajanduskava, AS Maves, 2002.
- » Kask, R. Eesti muldade viljakus ja selle hindamine (agrt.emu.ee/pdf/1994_4_kask1.pdf)
- » Looduslike ehitusmaterjalide kasutamise riikliku arengukava 2010-2020 keskkonnamõju strateegiline hindamine. Lõpparuanne 2009, AS Maves.
- » Pandivere koostööpiirkonna turismi uuring. PAIK, 2014.
- » Pandivere koostööpiirkonna elukeskkonna küsitlus. PAIK, 2014.
- » Pandivere koostööpiirkonna ettevõtluse küsitlus. PAIK, 2014.
- » Pandivere koostööpiirkonna sise- ja väliskeskonna analüüs ning probleemide ja vajaduste uuring. OÜ KT Europroject Management, 2014.
- » Pandivere piirkonna pendelrände, sissetuleva turismi, välisriikides töötamise ning kohaliku elanikkonna demograafilise olukorra uuring. Tartu Ülikooli Inimgeograafia ja regionaalplaneerimise õppetool, 2014.
- » Klientide rahulolu küsitlus. PAIK, 2014.
- » Kohalike omavalitsuste volikogu liikmete küsimustik. PAIK, 2014.
- » Lairiba võimaluste analüüs. PAIK, 2015.
- » Üldkoosoleku, juhatuse, hindamiskomisjoni ja seirekomisjoni protokollid. PAIK, 2013, 2014, 2015.
- » Tiit Urva ettekanne Tamsalus. SA Tartu Teaduspark, 2008.
- » Üleriigiline planeering "Eesti 2030+". Siseministeerium, 2012.
- » Konkurentsivõime kava "Eesti 2020". Vabariigi Valitsus, 2013.
- » Eesti Maaelu Arengukava 2014-2020 (eelnõu 18.11.2013), Põllumajandusministeerium.
- » Eesti Regionaalarengu strateegia 2014-2020. Siseministeerium, 2013.
- » Eesti riiklik turismiarengukava 2014-2020. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, 2013.
- » Ühtekuuluvuspoliitika fondide arengukava 2014-2020 (eelnõu jaanuar 2014). Vabariigi Valitsus.
- » Lääne-Viru maakonna arengustrateegia 2030, Lääne-Viru Maavalitsus, 2015.
- » Lääne-Viru maakonna tööhõive ja ettevõtlikkuse edendamise kava 2015-2022. Lääne-Viru Arenduskeskus, 2015.
- » Laekvere valla arengukava.
- » Rakke valla arengukava.
- » Tamsalu valla arengukava.
- » Väike-Maarja valla arengukava.